

KONKURSS

Kuidas muuta elu paremaks?

EMT, Tallinna Kaubamaja, Danske Banki ja Äripäeva arvamuskonkursile saabu- nud ideed. ▶16-19

Edukas Eesti

RIIGIHANGE

ERR sai veebiportaali asemel hüvitise

Rahvusringhäälingu veebikeskkonda JAAN PILLESAARE juhitud Helmes valmis ei saanudki, aga pärast hüvitist ERRil pretensioone pole. ▶6-7

Äripäev

Neljapäev, 7. märts 2013
nr 46 (4703) 2,50 eurot

↑ EUR/USD
1,3035

↓ USD/EUR
0,7672

↓ EUR/SEK
8,3159

↑ NordPool
39,13

↓ Euribor
0,321%

Rannarootsi ostis Pouttu

► Rannarootsi kaubamärgi all tegutsev Maag Lihatööstus avas Pouttu omandamisega endale tee Soome polettidele. Silja Line'i ostu järel suurim eestlaste tehing Soomes suurendab Maag Grupi käivet poole võrra. ▶4-5

TÄNAVU 75. aastapäeva tähistava Pouttu toote-sarjad on soomslaslikud.
FOTOD: POUTTU

INVESTOR

Dow Jones tegi uue tipptaseme

Uue ajaloolise kõrguseni jõudnud Dow Jonesi tööstusindeks võib täna kogu maailma keskpanku, kes on andnud märku, et jätkavad oma seniseid stiimulprogramme. ▶20-21

TÖÖINTERVJU

Värbamisel tasub mõnda teemat vältida

Kui värbaja on ära tabanud, et tegu võib olla pahatahtliku töölesoovijaga, soovibab tööõiguse konsultant Heli Raidve talle selgelt öelda, et isiklikud asjaolud ei puutu töösuhetesse. ▶10-11

KASULIK

Kommunikatsioonis arvesta teistega

Selle asemel, et oma huvi jäärpäiselt läbi suruda, tuleks hoida häid suhteid oma sidusrühmadega, mis annab palju paremaid tulemusi, isegi rahaliselt, kinnitab TLÜ professor Kaja Tampere. ▶13

KOLUMN

Seome omavahel kaks infovoo- gu - turul makstavad töötasud ja inimeste kompetentsid.

Smart Valley OÜ juht Rainer Aunpu teeb "Eduka Eesti" konkursi raames ettepaneku töötajatele "hinnasildid" külge panna. ▶19

TEGIJA

Roland Lepp

ostis koos teiste osanikega Maagile tüki Soome toiduturgu

Kunagi ka Maagis töötanud lihatöösturi Olle Hormiga tuleb nõustuda: ikka on hea meel, kui Eesti firmad pole ainult ülesostetavad, vaid vahel ka ülesostjad. Eile teatas Maag Grupp, et ostis end Soome konservatiivsele toiduturule. Ettevõtte ühe omaniku ja peamise kõneisi-

ku Roland Lepa sõnul saab ettevõtte ostuga Soome turust pildi ette. Aga isegi Soomes firmat omades pole eestlastel lihtne toiduturul edu saavutada, nendivad konkurendid. Võib aga ka juhtuda, et varjatud hobuseliha kasutamise juhtumi lähedale sattunud omanikevahetus nii hirmus ei tundugi.

REPLIIK

Ootame uusi kihelkondi

Eesti 226 omavalitsusest saab tulevikus 30–50 uut omavalitsust, kinnitas äsja regionaalminister Siim-Valmar Kiisler. 2013. aasta detsembris peaks riigikogu kinnitama kaua oodatud ja liiga kauaks takerduma jäänud omavalitsusreformi, mille tulemusena liidetakse 2017. aastaks väiksemad vallad suuremateks tõmbekeskusteks. Oleks hea, kui kaoksid ka okupatsiooniaegsete rajoonide piirid.

HEA minister, kes lubabki: Siim-Valmar Kiisler teeks tõmbekeskuste ümber uued kihelkonnad ja maakonnad.

PÄEVA FAKT

71

MILJARDIT DOLLARIT on praegu Bloombergi andmetel vara maailma kõige rikkamal inimesel, Mehhiko telekomiaärmehel Carlos Slimil. Mehhiklane tuli ajakirja Forbes iga-aastases miljardäride pingereas võitjaks juba teist korda. Enim miljardäre, 442, on siiski USAs. Järgneb Aasia – Vaikse ookeani regioon 386 ning Euroopa 366 miljardäriaga.

Carlos Slim võib aga rikkaima inimese tiitlist peagi ilma jääda. Eelmisel nädalal vähenes Slimi ja edetabelis teisel kohal asuva Bill Gatesi varanduste vahe 4,8 miljardile dollarile, kirjutas Bloomberg.

AJALOO ILU

Eesti ja Venemaa – valitud meeste vabariik

7. märts 1969. Võimulolev Iisraeli Tööerakond valis riigi uueks peaministriks esimest korda juudiriigi ajaloo naisse. Endine töö- ja välisminister Golda Meir juhtis Iisraeli valitsust kuni 1974. aastani. Meir oli maailma ajaloo kolmas naispeaminister. Enne teda juhtis Sirimavo Bandaranaike Sri Lanka valitsust (1960–1965) ja Indira Gandhi Indiat (1966–1977, 1980–1984). Okupeeritud Eesti *de facto* valitseja oli samal ajal vastassoo esindaja Leonid Brežnev.

Hetke seis. Mujal maailmas ning Eesti põhja- ja lõunanaabritel on vahepeal õnnestunud ka naispeaministri või -presidendi valimine. Rootsi troonipärija ja järgmine riigipea on samuti naine. Eesti ja Venemaa lähevad aga homsele naiste-päevale vastu riigimeeste vankumatul juhtimisel.

HOMME

Millised olid mullu II samba pensionifondide popimad investeeringud?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Armastus käib kõhu kaudu, investeering üle Soome lahe

Eestil ja Soomel pole omavahe-
lisest tihedamast läbikäimi-
sest mitte midagi kaotada, vaid
ainult võita. Seepärast tervitab
Äripäev põhimõtteliselt igasu-
gust ideede, inimeste ja raha liikumist ühelt
hõimurahvalt teisele ja vastupidi, kuid mida
kõrgemat lisandväärtust tootvates majandus-
harudes me põhjanaabritega seljad kokku pa-
neme, seda parem.

Äsjane uudis, et meie Maag Lihatoöstus AS omandas 100 protsenti Soome suuruselt neljanda lihatööstuse Pouttu aktsiastest, on mitmes mõttes märgilise tähendusega. Viimane veelgi suurem tehing, kus eestlased ostsid suure soomlaste ettevõtte, oli Silja Line'i liitmine Tallinkiga 2006. aasta mais ehk enne majanduskriisi. Maagi-Pouttu tehing näitab nüüd, et vähemalt Soome lahe vastaskallas-
tel ja vähemalt investeerimiskliimas on masu läbi.

Soome sild. Nii Maag kui ka Tallink jäävad siiski vähemalt eestlaste investeeritud aja ja inimtööjõu mahu arvestuses alla meie arstide ja ehitajate viimaste aastate panusele Soome sisemajanduse kogutoodangusse. Kui mõned eestlased saaksid Soomes keskastmejuhtideks, siis oleks see positiivne areng.

1938. aastal asutatud Pouttu on Soome lihasektori vanim kaubamärk. Ettevõtte on pikaajalised kliendisuhet suurte Soome jae-
müügikettidega; lisaks on ettevõtte kogu Soomet kattev müügi- ja jaotusvõrk. Kui eestlastel on Soome turule oma toodetega siseneda raske, siis ongi hea lahendus sealne kohalik tootja lihtsalt ära osta.

Soome ei vaja Eesti investeeringute sihtkohana pikemat reklaami. Esimesel iseseisvusajal Eestiga üsna sarnase majandustasemega põhjanaabrist on nüüdseks saanud üks maailma kõrgeimalt arenenud ning välisinvesto-

”
**Soome ei
vaja Eesti
investee-
ringute
sihtkoha-
na pike-
mat reklaami.**

ritele atraktiivsemaid riike. Taasiseseisvunud Eesti on küll jõudsalt vahet vähendanud, aga meiega võrreldes on veel tänagi Soome valitsus oluliselt eraettevõtjasõbralikum ning Soomes on oluliselt vähem segavat bürokraatiat.

AAA+. Soome on ka üks maailma madalaima korrupsioonitasemega riike (Transparency International). Põhjanaanabrite makromajanduslik stabiilsus on kokku võetud riigi maksumureitingus (Fitch, Moody's, Standard & Poor's).

Soome on riik, kus kõik toimib perfektselt. Või peaaegu perfektselt. Soome ärimehi süüdistatakse teinekord – vähem või rohkem õigustatult – enesekesksuses ja tõrjuvas suhtumises väljastpoolt tulijatesse. Soomlased ise omavahel kipuvad üksteist süüdistama ka ahnuses ja liigses Euroopa Liidu poole kummardamises. Kõnekas oli põlissoomlaste hiljutine edu parlamendivalimistel ja üleskutsed Soome ühiskonda sulgema hakata. Kuid nende näidete põhjal võib vaid tõdeda, et eestlastel ja soomlastel on sarnane mõttemaailm ning kaks hõimurahvast võiksid ka äris oma sarnast tausta rohkem ära kasutada ja koostööd teha.

Äripäev tervitab põhimõtteliselt kõiki Eesti ettevõtete investeeringuid Soome – ja vastupidi –, ent loodame samas, et aja jooksul jääb neis rahapaigutusotsustes vähemaks odava tööjõu roll ja rohkem leitakse võimalusi ärisümbioosiks kõrgema lisandväärtusega majandussektorites. Meile maitseb Soomes valmistatud vorst, kuid hea meelega mäarik-sime koos hõimurahvaga võid leiva peale ka näiteks meditsiinis, IT-sektoris ja energiatootmises.

Loe Äripäevast

KAANELUGU Lepp: Soome on huvitavam kui Läti”, tänases lehes lk 4–5

Agu Veetamm
7. märts (sünd 1953), töötanud
Maalehes, Harju Elus ja Noorte Hääles
Eesti Ajalehtede Liit
õnnitleb

**Äripäeva
käsiraamat
teadjalt tegijale
kasiraamat** aripaev.ee

oscarrehvid
Partner, keda võib usaldada!
• Rehvide vahetus ja remont
Rehvihotell
• Vanarehvide kogumine
Tallinn, Pärnu, Tartu, Rakvere
www.oscarrehvid.ee

HONDA
The Power of Dreams

Jackpot!

5 AASTAT TASUTA

**Korralised hooldused
Honda Liisinguga intress 0%.
Lisaks rehvid nii suveks kui talveks.**

Küsi võidupakkumist oma Honda esindusest,
küsijale ka Honda **kasko- ja liikluskindlustus** tasuta!
Sinu võit 6000 – 8000 eurot!

CIVIC

Civiliseeritud valik

ACCORD

Preemiumklass

Kombineeritud kütusekulu:
4,4–8,7 l / 100 km, CO₂: 115–201 g/km.
Pildidel on illustreeriv tähendus.

Honda Liising

Honda Liisingu tingimused: sissemakse 10%, intress 0%, periood 60 kuud, jääk 25%, lepingutasu 300 €. Kredidi kulukuse määr vara väärtuse 24 890 € puhul on 0,74%. Pakkumine kehtib kampaaniaautodele, kuni kaup jätkub. Tutvu liisingu tingimustega või konsulteerri asjatundjaga. Finantsteenuse pakkuja on AS Nordea Finance Estonia. Kindlustusteenuse pakkuja on If P&C Insurance AS.

Honda Kindlustus

Catwees OÜ Tallinn, Pärnu mnt 139, tel 650 3300; Tartu, Narva mnt 3, tel 730 0385; Pärnu, Ehitajate tee 2, tel 447 6176
Veho Eesti AS Tallinn, Paldiski mnt 100, tel 617 7080; Agdeck-Auto AS Jõhvi, Pargi 39, tel 332 1430; Narva, Võidu 19, tel 356 3311
ML Autoservice OÜ Kuressaare, Auriga keskus, Tallinna tn 88, tel 452 2550; LX Motors OÜ Viljandi, Tallinna tn 86, tel 435 5421
Vaata kampaania tingimusi www.honda.ee

ÄRIPÄEV 7. märts 2013

toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

TOIDUTÖÖSTUS

Lepp: Soome on huvitavam kui Läti. Maag laienes

HANNES SARV
hannes.sarv@aripaev.ee

Maag Lihatööstus teatas eile Soome suuruselt neljanda lihatööstuse Poultu ostust. Tehingut valmistati ette eelmise aasta suvest ja selle lõpuosas jõuti arutada ka hobuseliha kasutamise teemat. Soome konkureerivate lihatööstuste eestlastest juhid kiidavad konkurendi ettevõtlikkust Eestist välja laienemisel.

Poultu OY on Soome lihasektori vanim kaubamärk. Helsingist 500 kilomeetri kaugusel asuv ettevõtte on asutatud 1938. aastal. Neil on ülesoomeline müügivõrk, nad teevad koostööd mitme jae-müügiketi ja teiste suurl klientidega. Mõni nädal tagasi sattusid nemadki kogu Euroopas kirgi kütvasse hobuseliha hankimisele. Poultu pidi müügilt eemaldama kebabid, kuna toote pakendil oli hobuseliha jäänud märkimata. "Eks see ikka on suur teema. Minu teada olid suurl klientid päris pahased, et n-ö otse valetatakse. Ega see kena ole," ütles lihatööstuskontserni HKScan Soome ja Balti juht Anne Mere.

Poultu juht Pekka Kosonen tunnistas viga ja põhjendas seda majasisese probleemiga: tootearendajad olid kebabitoodetesse lisanud Brasiiliast ja Kanadast imporditud hobuseliha, kuid see teave ei liikunud majasiseselt edasi. "Maja sees tekkis infosulg," selgitas ta.

Ettevõtte olnud Maag Lihatoöstuse nõukogu liige ja Maag Grupi juhatuse esimees Roland Lepp viibis eile ise Soomes. Ta kinnitas telefonis, et hobuseliha küsimust sai müügitehingu lõpuosas samuti arutatud. Tema sõnul kasutab Poultu mõnes tootes hobuseliha, aga neid tooteid on väga vähe. Töötaja vahetumise tõttu Poultus jäi hobuseliha sisaldus pakendile kirjutamata. "Muidugi me arutasime seda ja (ettevõtte – toim) müüjad tundsid end ebamugavalt," ütles ta, aga lisas, et see probleem ei olnud selline, mis tehingut mõjutas.

Ligipääs Soome turule. Poultu ostatehingut valmistas Maag ette juba eelmise aasta suvest. Lepa sõnul oli neil soov laieneda ja eelnevalt kombati ka Balti turgu. Poultu oli müügis aga Soomes ning lõpuks jõuti tehinguni just seal. "Soome on meile huvitavam turg kui näiteks Läti," põhjendas Lepp. Tehingu rahalist mahtu osapooled eile ei avaldanud. Poultu enda ja konkurentide äritulemusi analüüsisides hindas Äripäev eile tehingu suurusjärguks 5 miljonit eurot.

Lepa sõnul on Poultu näol tegemist pika ajalooga ning suurte kogemusega firmaga. "See on hästi toimiv ettevõtte ja suuri muutusi me ei planeeri," avaldas ta esialgseid tulevikuplaane. Tema sõnul on firma omandamine Soomes hea võimalus

Ä Taust

Poultul kliendid üle terve Soome

1938. AASTAL ASUTATUD

POULTU on Soome lihasektori vanim kaubamärk. Ettevõtte on pikaajalised kliendisuhet suurte Soome jae-müügiketidega, nagu Kesko, S-Group ja Lidl. Lisaks on ettevõtte kogu Soomet kattev müügi- ja jaotusvõrk ning tihe koostöö horeca suurl klientidega. Helsingist 500 kilomeetri kaugusel Kannuses asuva Poultu lihatööstuse käive moodustas 2012. aastal 61,4 miljonit eurot. Ettevõttes töötab 280 inimest.

MAAG GRUPI omanikud on Roland Lepp (37,5%), Aivar Saarma (37,5%) ja Toomas Juhani (25%). Maag Gruppi kuuluvad lisaks ASile Maag Lihatoöstus ka AS Maag Piimatööstus, AS Maag Konservitööstus, OÜ Nigula Piim, OÜ Maag Food, OÜ Gelid Food ja Avalon Foods Poolas. Tehingut finantseeris Swedbank.

Ä Tulemused

Maag võidab poole käivet juurde

majandustulemused 2011, mln eurodes

MAAG GRUPP	
Käive	110,2
Puhaskasum	1,3

MAAG LIHATÖÖSTUS	
Käive	15,6
Puhaskasum	0,9

POULTU	
Käive	64
Äri kasum	1,6
Puhaskasum	0

„Olle Horm: Soome firma palgalise töötajana ei ütle ma midagi, aga Eesti kodanikuna oleks mul hea meel, kui minu endised kolleegid soomlastele koha kätte näitaks.

lihakontserni Atria Eesti juht

põhjanaanabrite turul kanda kinnitada. "Ilmselt plaanime lähitulevikus realiseerida sünergiaid kahes ettevõttes. Soome ettevõtte näol olemas esindatud Soomes, saame Soome turust kohe pildi ette, ja vastupidi," märkis ta. Töenäoliselt saab pakkuda enam Soome tooteid Eestis ja Eesti kaupa Soomes, lisas Lepp.

Lihatööstuse eelmine omanik on Soome erakapitalifond Sponsor Capital. Nende äri seisnebki firmadesse investeerimises, väärtuse kasvatamises ja soovitatavalt kasumlikus investeringust väljumises. Sponsor Capitali partneri Sami Heikkilä sõnul jäid nad oma investeringuga Poultusse ning sellest väljumisega rahule. "See on olnud meie jaoks hea investering ja hea lahendus ettevõttele. Me usume, et nüüd on avanenud hea võimalus Maagil ja Poultul ühiselt edasi liikuda," ütles ta.

Mere: rõõmustav uudis. Poultu suurimad konkurendid Soomes on HKScan ja Atria, kel mõlemal lihatööstused ka Eestis. Eesti firma laienemine Soome on uudis, mida nii tihti ei kohta. "See on rõõmustav, et eestlased on nii palju tegijad, et arendavad äri ja laienevad üle piiride," kiitis HKScani juht Mere. Poultu sobib tema hinnangul Maagi ärimudeliga. "Neil on kindel turupositsioon, hea kauba-

märk ja nad on suhteliselt agressiivsed," iseloomustas ta konkurenti.

Samuti tõi Mere Poultu ja Maagi iseloomustamisel välja selle, et firmad ei ole sidunud ennast kohaliku toorainega. "Kui Rakvere Eestis ja HK Soomes kasutavad peaaesjalikult kodumaist toorainet, siis Maag ega Poultu ei ole nii seotud kodumaise tooraine lubadusega. See annab kindlasti palju rohkem vaba ruumi toorainet hankida," tõdes Mere.

Lepa sõnul kasutab Maag Eestis ka Soome liha. Poultu puhul märkis ta, et välismaist liha on nende tootmises väga vähe.

Endine Maag Lihatoöstuse juht, nüüd Atria Eestit juhtiv Olle Horm kiitis samuti Maagi laienemist Soome. Tema sõnul on soomlased Eestis tegutsenud juba pikki aastaid ja oli juba viimane aeg, et mõni Eesti ettevõtte laieneks ka Soome. "Soome firma palgalise töötajana ei ütle ma midagi, aga Eesti kodanikuna oleks mul hea meel, kui minu endised kolleegid soomlastele koha kätte näitaks," ütles ta. Kerge see siiski tema sõnul ei ole.

"Soome on ärikultuurilt tegelikult väga kinnine riik. Eestlastel omanikena Soomes läbi murda ja toiduainete vallas edu saavutada on ütlema ta raske," märkis ta.

SOOME lihatööstuse Poultu tootmine asub Helsingist 500 kilomeetri kaugusel Kannuse linnas. FOTO: POULTU

174

**miljoni euron suureneb
Maag Grupi käive Soome
lihatööstuse Pouttu ülevõt-
mise tulemusena, töötajate
arv kasvab 786 inimeseni.**

KAANEL 5

7. märts 2013 ÄRIPÄEV
toimetaja Meelis Mandel, tel 667 0128, e-post meelis.mandel@aripaev.ee

Ilmselt plaanime lähitu- levikus realisee- rida sünergia- kahes ettevõttes.

**Maag Lihatoöstuse nõukogu liige ja
Maag Grupi juhatuse esimees Roland
Lepp**

FOTO: ERIK PROZES

Maagi ost äratas Soome ajalehtedes tähelepanu

**Pouttu müük eestlastele käis
eile läbi peaaegu kõigist Soo-
me ajalehtede ja uudiskanali-
te veebikülgedelt.**

Tavaliselt piirduti uudiste-
agentuuri STT kaudu tulnud
pressiteate edastamisega, rõhu-
tades, et firma toimimisse suu-
ri muutusi ei tule ja et toodang

jääb endiselt suures osas soo-
memaiseks. Osa kanaleid tegi ka
laiendatud uudise. Näiteks ava-
lik-õiguslik Yle oli lisanud juur-
de, et ettevõtte perekond Pout-
tult 2007. aastal ostnud Spon-
sor Capital müüs osaluse kuue-
aastase investeerimishorisondi
täitumisel.

Mõningal määral aktivisee-
rusid kommentaarides ka luge-
jad. Keskisoomalainen veebi-
küljel muretsesi, et Soome töös-
tuste välismaalastele müük jät-
kub ja küsiti, kus on valitsuse sil-
mad. Samuti avaldati kahtlust, et
ilmselt siirdub varsti kogu Pout-
tu tootmine Eestisse.

Anne Mere asus Soomes koondama

**Täpselt eile teatas Pouttust
kümneid kordi suurema liha-
tööstuse, Rakvere Lihakom-
binaadi omanikfirma HKScan
Soomes juht Anne Mere koon-
damislainest Soomes.**

Kokku kaob ettevõttest 123
töökohta.

“Keskendume tootmisega vä-
hematesse kohtadesse,” lausus
Mere pressiteates. Eelmisel aastal
Äripäeva fantastiliseks nai-
seks valitud Anne Mere eesmärk
on HKScanis vähendada kulusid
5 miljoni euro ulatuses.

20%

**on Pouttu toodetes importliha, ütles ettevõtte juht möödu-
nud sügisel Kannuse linna väljaandele.**

ANNAME ÜÜRILE ÄRIPINNAD:

Saare Selver (Tallinna tn 67, Kuressaare)

Saare Selver laieneb ja lisanduvad uued kaubanduspinnad
suurusega 40 m², 80 m², 220 m² ning 100 m² pind toitlustusele.
Teise korruse büroopinnad kuni 300 m².

Aardla Selver (Võru tn 77, Tartu)

Uus Selver avatakse juulis 2013.
Kaubandus- ja teeninduspinnad 20 kuni 400 m².

Pirita Selver

72–220 m², I korruse äripind

Tondi Selver

450 m², II korruse büroopind

Järve Selver

200–391 m², II korruse äripind

Vahi Selver (Tartu)

26 m², I korruse äripind

www.selver.eu/kinnisvara

Arik Piirisild, 53 022 535

kinnisvara@selver.eu

VIIMANE GRILL, MILLE EALES OSTAD...

**suitsutab,
grillib,
küpsetab...**

Vaata lisa www.biggreenegg.ee

E-R 9-18, L 10-15
Tallinn,
Rannamõisa tee 15 / Oja 2
Telefon 621 7504

homeyard*
www.homeyard.ee

INFOTEHNOLOOGIA

Veebi
asemel
hüvitis.

Helmes
ei saanud ERRi
IT-tellimusega
hakkama

VIKTORIA LADŌNSKAJA
viktoria.ladonskaja@aripaev.ee

2012. aasta lõpus kuulutas Eesti Rahvusringhääling, et lõpetas lepingu IT-firmaga Helmes, kes ei suutnud täita ERRi internetivõrgu loomise tellimust. Praeguseks tellijal küll enam pretensioone ei ole, kuid puudub ka töö tulemus. Lõpptulemusest töö eest maksti 230 000 eurot.

Helmes, mis on Eesti üks suuremaid IT-teenuseid osutav ettevõtte, võitis 2011. aastal Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) ühtse internetikeskkonna loomise riigihanke. 2012. aasta lõpuni käis tormiline IT-toote väljatöötamine. Ometi teatas ERR eelmise aasta lõpus, et lõpptulemus ei vasta ootustele ning projekti vastu ei võeta.

Hüvitis Helmeselt. Siiski on ERR praeguseks loobunud pretensioonide esitamisest. Põhjus: Helmes maksis ERRile kompensatsiooni. 230 000 eurot projekti esialgselt 290 000 eurosest maksumusest (maksudeta) oli selleks ajaks "ära töötatud". Seejuures rahastas projekti 71% ulatuses riigi infosüsteemi amet; ülejäänud osa käis välja ERR.

Helmes kunagine töötaja, kes soovis jääda anonüümseks, juhtis tähelepanu veidrale olukorrale: firma võidab suuri projekte, kuid töö lõppjärgus ilmnevad sageli probleemid. Firma endise töötaja sõnul teeb Helmes siis tellijale ettepaneku võtta toode vastu sellisel kujul, nagu see välja tuli. Kuid "hüvitusprotsendiga", see tähendab firmapoolse juurdemaksega võimalike viimistlustööde eest.

See anonüümse allika kirjeldatud skeem leiab kinnitust ka Helmes ja ERRi koostöö puhul.

Algselt oli tellimus selline: kõik ERRi kodulehed, uudiseid ja saateid edastavad portaaliid pidid saama uue kujunduse. Töö oli jaotatud nelja etapi, millest kolm täitis Helmes tähtjaks. Kolme esimese etapi eest maksti firmale välja 231 783,21 eurot, millele lisandus käibemaks. Vaatamata tähtaja pikendamisele jäidki neljanda etapi tööd tegemata, mistõttu ERR otsustas Helmesega lepingu lõpetada.

Töö liiga keeruline. "Meie lähteülesanne on osutunud ilmselgelt liiga keeruliseks ja Helmes oma pakkumise raames ei suuda seda meie soovitud ja kirjeldatud mahus täita," põhjendas esialgu tulemuse puudumist ERRi juhatuse esimees Margus Allikmaa.

Helmes juht Jaan Pillesaar põhjendas toona lepingu lõpetamist töömahu ebaõige hindamisega: "Kuna ERR soovib oma jõududega tulevikuarendu-

si teha, on mõistlikum tehtud tööd praegusel kujul üle anda ja selle üle peame praegu läbirääkimisi."

Äripäeva järelepärimise peale vastas ERRi portaaliid peatoimetaja Aivar Pau, et praeguseks on rahvusringhääling saanud Helmeselt nende tehnilised lahendused, mille alusel on võimalik luua ERRi ühtne internetikeskkond. Pau sõnul püüab ERR lõpetada tööd nüüd oma jõududega. Selleks kulub veel umbes aasta. 2014. aasta suveks – ja see on viimane täht – peab internetikeskkond töötama. Loomulikult on teada, et projekti lõppmaksumus suureneb samamoodi, nagu pikeneb realiseerimise tähtaeg. Seejuures ei välistanud ERRi juhatuse esimees Margus Allikmaa oma esimeses kommentaarides, et algse mõtte elluviimiseks tuleb siiski korraldada uus riigihange.

"Tere! Oleme lepingu Helmesega lõpetanud. Nad kompenseerisid tekkinud materiaalse kahju ja meil ei ole neile rohkem pretensioone." Nii selgitas Allikmaa olukorda nüüd. Summat, mida Helmes hüvitiseks maksis, ERR ega ka Helmes ei täpsusta.

„Tere! Oleme lepingu Helmesega lõpetanud. Nad kompenseerisid tekkinud materiaalse kahju ja meil ei ole neile rohkem pretensioone.

ERRi juhatuse esimees Margus Allikmaa

Sihtasutuse VEB nõuete võõrandamine

Sihtasutus VEB (likvideerimisel) kuulutab välja sihtasutusse koondatud nõuete müügi kirjalikul enampakkumisel.

Enampakkumine toimub tingimuste ja korra järgi, mis on avaldatud enampakkumise korraldaja IMG Konsultant ASi veebilehel aadressil www.img.ee/vebf.

Sihtasutuse VEB nõuete tunnustamise/rahuldamise risk lasub ostjal. Kirjalikud pakkumised nõuete ostmiseks tuleb esitada **8. aprilliks 2013 kella 17ks** IMG Konsultant ASi aadressil Sõpruse pst 145, Tallinn 13417, või e-posti aadressil img@img.ee. Pakkumised peavad olema suletud ümbrikus, millele on tehtud märg "SA VEB".

Sihtasutusse VEB koondatud nõuetega seonduvate dokumentidega saab tutvuda IMG Konsultant ASi ruumides (Sõpruse pst 145, C-korpus, 3. korrus, Tallinn 13417) igal tööpäeval alates 11. märtsist 2013 kella 9.30–16.30ni. Dokumentidega tutvumiseks tuleb esmalt registreeruda sekretäri telefonil +372 512 3299. Sihtasutus VEB (likvideerimisel)

Parts: LNG-terminali asukoht sõltub projekti küpsusest

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Majandusminister Juhan Parts ütles pärast eilset kohtumist Euroopa Komisjoni energiaministri ja regionaalse LNG-terminali asukoht sõltub paljus konkureerivate projektide küpsusastmest.

"Suur rõhuasetus on ka projekti arendajatel, kes peavad töestama ühe või teise projekti paremust," rääkis Parts Brüsselis, kus kolme Balti riigi, Poola ja Soome majandusministrid arutasid eile volinik Günther Oet-

tingeriga Läänemere idakalda gaasituru hetkeseisu.

"Nende projekti küpsusest ja usutavusest sõltub väga palju," märkis Parts, mööndes, et see olgu arendajatele signaaliks.

Detailseid kriteeriume eile veel ei arutatud – vaadati laiemat konteksti.

"Kontekst on väga oluline, see ei ole Eesti-Soome maavõistlus," ütles Parts, viidates Euroopa Komisjoni tellitud uuringule, mis soovitab regionaalse terminali rajada kas Soome lahe lõuna- või põhjakaldale.

Partsi sõnul ei ole veel paigas, milliste kriteeriumide järgi projektide paremust hindama hakatakse.

Partsi sõnul on vajalik, et kõiki projekte käsitletakse võrdselt ning võimalikult läbipaistvalt. Ise on minister seda meelt, et majanduslikud näitajad, sh küpsusaste, on mõlemal Eesti projektil parem kui Soome omal. "See peaks kindlasti rääkima mõne Eesti projekti kasuks," lausus Parts.

Järgmine kohtumine on ekspertide tasandil märtsi lõpus.

IT on vahend, rahulolu on eesmärk.

Ä Kommenteer Mingeid skeeme Helmes ei rakenda

EVELIN LANG,
Helmese esindaja

Mingeid skeeme Helmes kindlasti ei rakenda ning selle tõestuseks on suur hulk pikaajalisi partnerlus-suhteid tõeliselt nõudlike rahvusvaheliste tellijatega. Oleme Tele2 partner näiteks üle kümne aasta juba, Audatexi teenindanud umbes viis aastat. TeliaSoneras on maht aasta-aastalt kasvanud – alustasime nendega koostööd 2001. aastal. Samuti suur hulk edukaid partnerlusi riigile e-lahenduste loomisel. See ei oleks võimalik, kui see käiks kliendi arvel.

79

riigihanget võitis
Helmes 2010.–2012.
aastal, ettevõtte osales
191 hankel.

JAAN PILLESAARE juhitas
Helmest maksis ERRile hüvitist,
kuna tellitud internetikeskonda
nad valmis ei saanud. FOTO:
ANDRES HAABU

Klientidel pretensioone pole

Helmes, kes on Eesti IT-turul tegutsenud juba 20 aastat, nimetab oma referentsides väga suuri partnereid ja edukalt täidetud tellimusi: Tele2, TeliaSonera, Danske Bank, SEB, aga ka terve rida riigiasutusi. Ja just riiklike tellimuste täitmine tekitab aeg-ajalt küsimusi. Näiteks 2011. aastal tunnistas Helmes oma osa keskvalimiskomisjoni veebilehe tõrkes, mis kestis ligi poolteist tundi parlamendivalimiste häältelugemise ajal.

Üks teine Helmese töötaja meenutas, et firmal oli probleeme ka maanteeameti ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse

(EAS) projektide üleandmisega. Kuid seesama töötaja rõhutab, et selliseid asju tuleb ette paljudel IT-firmadel, paraku kipub sellekohane info just Helmesest välja imbuma.

Maanteeameti avalike suhete osakonna spetsialist Allan Kasesalu kommenteeris omal ajal tekkinud olukorda praegu lakooniliselt: “Vastab tõe, et Helmes oli lepingupartner Eesti Riiklikule Autoregistrikeskusele paberivaba ARKi loomisel ja seda üsna mitme aasta eest, umbes 2006. aasta paiku. Meil talle pretensioone ei ole.”

EASi infotehnoloogiaüksus-

se direktor Marko Arula lükkas info koostöö käigus tekkinud probleemidest samuti ümber. “Helmes on EASi partneriks olnud mitmes hankes ja projektis. Suurim neist oli e-teeninduse arendusprojekt, mis algas 2009. aasta kevadel ja kestis kolm aastat. Helmes teostas projekti korrektselt ja meie jäime kliendina tulemusena rahule. 2011. aastal võitis Helmes avatud hanke e-keskkonna arendus- ja hoolduspartneri leidmiseks. Ka selles projektis on EASi ja Helmes koostöö sujunud konstruktiivselt ja probleemideta,” märkis Arula.

Kiisler: enamik KOVe kaob. Tähtaeg 2017. aasta

INGA JAKOBSON
inga.jakobson@aripaev.ee

“Eesti 226 omavalitsusest saab tulevikus 30–50 uut omavalitsust,” ütles eile siseministri pressikonverentsil regionaalminister Siim-Valmar Kiisler.

2013. aasta detsembris peab riigikogu kinnitama omavalitsusreformi, mille tulemusena liidetakse aastaks 2017 väiksemad omavalitsused suuremateks tõmbekeskusteks.

“Omavalitsuse võimu ala peab kattuma inimese tegemis-

REGIONAALMINISTER Siim-Valmar Kiisler. FOTO: VEIKO TÖKMAN

te väljaga,” ütles Kiisler. Tema andmetel käib praegu aga 73% Eesti elanikest tööl väljaspool oma omavalitsust.

Omavalitsused peaksid valida tõmbekeskusi, kellega ühineda, 2014. aasta septembriks.

“Määramatuse jätkamine on ühiskonnale väsitav ja ressursi raiskamise,” selgitas Kiisler reformi vajadust. Tema sõnul on reform kompromiss IRLi suhtumise “sunnimehhanism on vajalik” ja Reformierakonna “sundimist rakendada ei saa” moto vahel.

Veebipood sai miljoni-trahvi

Soome internetipood Verkko-kauppa.com koos Eestis registreeritud tütarfirmaga Arctech OÜ peab maksma autoriõiguste rikkumise eest 3,5 miljonit eurot. Autoriõigustasu tuleb Helsingi kohtu otsusega maksta Eestist pärit digitaalsete kopeerimisvahendite kasutamise eest, kirjutas IT-viikko.

ARIPAEV.EE

HARIDUS

Taavi Kotka: Eestis liiga vähe ITK-üliõpilasi

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi IT-asekantsleri Taavi Kotka plaani järgi on aastal 2020 IKT Eesti juhtiv majandusharu ning sektori töötajate arv praegusega võrreldes kahekordne. Eile seminaril “IT-tiigri järgmine hüpe” esinenud Kotka visiooni kohaselt on üks viis seitsme aastaga 50 000 IKT-töötajani jõuda liisada ületoodetud erialade üliõpilaste ümberõpe ja IKT-tasandi liisamine.

MEEDIA

Äripäeva tiraaž kasvas

Pea kõik suuremad ajalehed peale Äripäeva vähendasid veebruaris aastatagusega võrreldes tiraaži, kirjutas ERRi uudisteportaal. Suurima tiraažiga ajaleht oli veebruaris endiselt Postimees, mida trükiti keskmiselt 55 300 eksemplari, selgus ajalehtede liidu andmetest. Mullusega võrreldes vähenes tiraaž 2500 võrra. Äripäeva trükiti aastatagusega võrreldes aga 1100 võrra enam ehk keskmiselt 12 200 eksemplari.

Laadimisaeg 22 minutit!

Combokit DK1445

Komplektis akutrell BDF440 ja harjadeta mootoriga akulöökkruvikeeraja BT133. Akulöökkruvikeeraja maksimaalne pöördemoment 160 Nm. Akutrelli maksimaalne pöördemoment Kõva/pehme: 41/25 Nm. Komplektis on lisaks tööriistadele kiirlaadija ja 2 tk 3.0Ah akut.

Makita
14.4v 3.0Ah
Li-ion

2x
Makita
14.4v 3.0Ah
Li-ion

Kergem Väiksem
BL MOTOR
48% pikem tööaeg
Harjadeta hooldusvaba mootor
Võimsam Kiirem

Kiirlaadija
22 min
LITHIUM-ION
Makita

Kampaania hind kehtib kuni 30.04.2013.
Hind on soovituslik ja sisaldab käibemaksu.

Edasimüüjad: Tallinn: B&B Tools – Kadaka tee 131, Boxes – Kadaka tee 44, Makserv – Vabaduse pst 166, Mass AS – Kalda 7d, Mastermann – Suur-Sõjamäe 50A, Tallmac Tehnika – Mustamäe tee 44, Terätoimituse Eesti OÜ – Kalmistu tee 26J, Tartu: B&B Tools – Tähe 127, Decora – Riia 128, Cedo Kaubandus – Vasara 52D, Makserv – Ringtee 4, Tallmac Tehnika – Riia mnt 130; Tabasalu: Soosing – Ranna tee 13; Viljandi: Decora – Leola 53, Siimal – Jakobsoni 11 Haapsalu: Sambla-Tehnika 30, Uuemõisa; Jõgeva: Decora – Puistee 38, Estem Tehnikakaubad – Kesk 3; Jõhvi: Tallmac Tehnika – Linda 15D, Silbet – Rakvere 38A; Kuressaare: Ehitusmees – Pikk 59; Kärdla: Faasion – Põllu 32; Laagri: BTIsolatsioon OÜ – Vae 6; Narva: Kauplus 1000 Melotsei – Kangelaste 3A; Paide: Vaaros – Pärnu tn 8A; Põltsamaa: Decora – Viljandi mnt 2; Pärnu: Cedo Kaubandus – Tallinna mnt 84, Decora – Lai 18; Võru: Decora – Lepa 2

kumm.ee

Rehvide müük, paigaldus ja hoiustamine

Continental®

GOODYEAR

MICHELIN

SOODUS!

VAATA KUMM.EE

Rästa 2a Tallinn 13425 +372 655 3556 info@kumm.ee

PANKROTI-TOIMKONNA esimees ja Autorollo võlausaldaja Ingmar Pärn (vasakult teine) koos teiste võlausaldajatega pärast kuuetunnise istungi lõppu.

FOTOD: ERIK PROZES

VÕLAUSALDAJAD

Autorollo vastu võib lisanduda uusi nõudeid.

Vähem avalikkuse tähelepanu

KADRI JAKOBSON
kadri.jakobson@aripaev.ee

Eile toimus Harju maakohus Autorollo võlausaldajate üldkoosolek. Pankrotitoimkonna esimehe Ingmar Pärna sõnul pole välistatud, et Autorollo vastu lisandub uusi nõudeid.

Eile kell 11 algas Tallinnas Tartu maanteel asuvas Harju maakohu majas pankrotistunud Autorollo võlausaldajate üldkoosolek.

Asjaosalised ei soovinud ajakirjanduse osalemist koosolekul, samuti ei lubanud kohus ajakirjanikel oodata istungi lõppu kohtusaali ukse taga, vaid suunas nad kohtumaja alla fuajeesse.

Krupp andis ülevaate pankrotimenetlusest. Koosoleku kavas oli viis punkti: Martin Krupi ülevaade pankrotimenetlusest, toimkonna koosseisu laiendamine ning uue liikme valimine, pankrotimenetluse kulud ja nende finantseerimine kohtu deposiidi kaudu, täiendavate nõuete või hagiavalduste esitamine ning pankrotihaldur Martin Krupi tagasikutsumine.

Koosolekul osales lisaks Krupile pankrotitoimkonna esimees Ingmar Pärn, kelle firma Krediidikorraldus on üks võlausaldajatest. Kohal olid ka

Taust **KredEx vigu ei leidnud**

AUTOROLLO pankrot kuulutati välja 2011. aasta märtsis, aprillis toimus võlausaldajate esimene koosolek. Pankrotihaldurile laekus toona kokku 11 võlanõuet kogusummas 656 299 eurot. Suurimad võlanõudjad olid KredEx 327 873 euro, Swedbank 194 705 euro ja Krediidikorraldus 113 339 euroga.

KREDEX otsustas oma nõude varast tühjaks tehtud Autorollo vastu loovutada teisele võlausaldajale, OÜ-le Port One.

SEL NÄDALAL teatas KredEx, et lõpule jõudnud erikontroll ei leidnud laenu käendamisel vigu.

PANKROTIHALDUR Martin Krupp eile saabumas Autorollo võlausaldajate üldkoosolekule.

teiste võlausaldajate esindajad, sh Port One OÜ esindaja.

“Meil olid arutlusel pankrotimenetluse-sisesed küsimused,” ütles Pärn pärast kuus tundi kestnud koosolekut. Ta ei välistanud, et Autorollo vastu lisandub uusi nõudeid.

“Võimalik, et midagi tuleb,” ütles Pärn. Mis puudutab Martin Krupi tagasikutsumist, siis Pärna sõnul jätkab Krupp endiselt pankrotihaldurina ja selles osas ei muutunud midagi.

Pärn lisas, et nad lähevad pankrotimenetlusega edasi ning proovivad ka vähem avalikkuse tähelepanu saada.

Swedbank loobus nõudest. Pärn on varem ajakirjandusele öelnud, et tema enda firma Krediidikorraldus OÜ on kõnealusel menetluses kaitsnud oma ligi 113 339eurost nõuet ning selle toetuseks on Krediidikorraldus omandanud 194 705eurose

nõude Swedbankilt, kuna viimane ei näinud selles perspektiivi.

Mullu märtsis algatas prokuratuur Autorollo pankrotihalduri Martin Krupi kuriteoavalduse peale kriminaalmenetluse karistusseadustiku §385-1 alusel pankrotiavalduse õigeaegse esitamatajätmise tunnustel.

Pankrotihalduri hinnangul põhjustas Autorollo maksejõuetuse pankrotikuritegu, Autorollo juhatuse liikmed ei pidanud kinni äriseadustikust ning ei esitanud firma maksejõuetuse tekkimisel õigeaegselt pankrotiavaldust.

OÜ Autorollo pankrotitoimkond esitas mulu detsembris pärast kaks aastat kestnud tõendite ja andmete kogumist võlausaldajatele kahju tekitamise tõttu ligi poole miljoni eurose tsiviilhagi Keit Pentus-Rosimannuse, Rain Rosimannuse, Väino Pentuse, Siim Roode, firma Roode & Partnerid ning advokaadibüroo MAQS vastu.

Naftatööstus vaeb elu pärast Cháveze surma. Riigi tööstus kiratseb

Venezuela presidendi Hugo Cháveze surm ei tähenda kohe kiireid muutusi ei Venezuela naftatööstuses ega globaalsel energiamaaastikul, kuid võib viia poliitiliste muutusteni, mis riigi energiaspektori uuesti välisinvesteeringutele avab.

“Vara on öelda, kuidas Hugo Cháveze surm võiks nafta hinda mõjutada,” ütles Houstonis toimuva maailma suurima energiafirmade tippjuhtide konverentsi IHS CERAWeek asejuht Daniel Yergin CNBC-le. “Kuid ei ole kahtlust, et just nafta hind oli see, mis tegi Hugo Cháveze esiletõusu võimalikuks.” Nafta hinna kokkukukkumine 1990ndate aastate lõpus “avas talle tee presidenditoolile ning nafta hinna tõus 2000. alates aastast andis talle raha võimu kindlustamiseks.”

Tulevad valimised. Konverentsil osalenute sõnul on veel vara prognoosida, mis saab pärast uusi presidendivalimisi, mis peaksid toimuma 30 päeva jooksul. Sinnamaani juhib riiki asepresident Nicolas Maduro.

“Ilma (Cháveze – toim) karisma ja karakteri tugevusest ei ole kindel, kuidas tema järeltulijatel õnnestub tema loodud süsteemi alles hoida,” ütles Yergin.

VENEZUELA elanikud leinavad oma presidenti Hugo Chávezit. FOTO: BLOOMBERG

Suurtest naftafirmadest oleks režiimi muutusest kindlasti võita ConocoPhillipsil ja ExxonMobilil, kui uus valitsus lubaks välisinvestoritel riiki naasta.

Venezuela naftatööstuse riigistamine 2007. aastal sundis

need firmad riigist lahkuma. ConocoPhillips oli Venezuela naftatööstuses suurim välisosanik, kelle konfiskeeritud varade väärtus oli toona 4,5 miljardit dollarit. Praegu on nende varade turuväärtus 20–30 miljardit dolla-

rit, ütles Oppenheimer & Co naftasektori analüütik Fadel Gheit.

Analüütikute hinnangul võiks Venezuela naftatoodang ulatuda 6–9 miljonile barreli päevas, kuid hinnatakse praegu vähem kui 2,5 miljonile barreli. Rafineerimistehaste kehva seisutõttu impordib riik nii bensiini kui ka diislikütust USAst.

Kiire inflatsioon ja suured võlad. Venezuela majanduse probleemid ei piirdu üksi naftasektoriga. Kogu tööstus, kus riigistati üle 1000 ettevõtte, on kehvast seisust, elektrienergia kasutust tuleb defitsiidi tõttu piirata.

Cháveze poliitika pärandiks jääb kasvav võlakoores, ühed kõrgemad laenukulud arenevate riikide seas, maailma üks kiiremaid inflatsioonitemposid ning peamiste toidu- ja esmatarbekaupade defitsiit. Hiljutine devalveerimine tuleb kasuks riigi rahandusele, kuid muudab imporditud kaubad kallimaks. Kestev lahendus majandusprobleemidele see ei ole, nentis agentuur Bloomberg.

Hugo Chávez, kes oli võimul 14 aastat ning lõi ja juurutas selle aja jooksul omanäolise sotsialismi, suri teisipäeval 58 aasta vanusena vähki.

ARIPAEV.EE

TÖÖTASU

Väikefirmad hoiavad palgad madalal

Eestis hoiab palgad madalal suurfirmade nappus, arvas Konjunktuuriinstituudi direktor Marje Josing.

Kui vaadata keskmist Eesti ettevõtte suurust, siis see on umbes kuus inimest. “Meil on väga palju väikesi, keskmisi ettevõtteid, kes on projektipõhised, väikese palgaga,” rääkis Josing teisipäeval saates “Vabariigi kodanikud”.

Ta on seisukohal, et kui oleks olemas kõrgtehnoloogiline sektor, nagu on Soomes või Jaapanis, oleks olukord märksa parem. Teine saatekülaline, tööandjate keskkliidu juht Enn Veskimägi lisas, et 86% Eesti firmadest on Euroopa mõistes mikroettevõtted (1–9 töötajat), ja kui see grupp omakorda lahti lüüa, siis pooltes firmades on vaid 1–4 töötajat. “See on väikeettevõtlus, kus ei saa suuri mahtusid teha,” sõnas Veskimägi. Keskmine brutokuupalk oli 2012. aasta neljandas kvartalis statistikaameti teatel 916 eurot ja brutotunnipalk 5,53 eurot. 2011. aasta neljanda kvartaliga võrreldes oli tõus vastavalt 5,9% ja 6,6%.

MAJANDUSKASV

Austraalia majandus kasvas kiiresti

Austraalia majanduskasv oli 2012. aastal viie aasta kiireim, kuna kaevandamisse investeerimine ja eksport kaalusid üle kehva tootmise ja ehituse, vahendas Bloomberg. Mullu kasvas Austraalia kogutoodang 3,6 protsenti, mis on kiireim kasv alates 2007. aasta 4,7protsendisest kasvust. Neljandas kvartalis oli kvartaalne majanduskasv 0,6 protsenti. Austraalias ei ole 21 aasta jooksul olnud ühtegi majanduslanguse aastat.

“Suur pilt majandusest on parem, kui paljud kommentaatorid julgavad tunnistada,” ütles Commonwealth Bank of Australia peaeconomist Michael Blythe. “Vaatamata majandusdraamadele ja üldisele pessimismile ületas majanduskasv analüütikute ootusi.” Eksport kasvas neljandas kvartalis 3,3 protsenti, lisades majanduskasvu 0,7 protsendipunkti.

LENNUNDUS

Tartu-Helsingi lennuliini täituvus 47%

Flybe'i Tartu-Helsingi liinil oli veebruaris 1091 reisijat. Tartusse saabus 535 reisijat, lahkus 556, teatas Tartu Postimees. Veebruari jooksul oli 24 edasi-tagasi lendu. Keskmine täitumus (kohti 48) oli 47,3 protsenti. “See on hea tulemus lühikese kuu kohta,” leidis Tartu lennujaama juhataja Juhan-Johhen Ross.

Eestlaste hambad vajavad rohkem hoolt

Kristo Ivanov, restauratiivse hambaravi eriarst, Foorumi Hambakliinik, Viru Hambakliinik, TÜ Kliinikumi stomatoloogiakliinik, arst-õppejõud hambaravi erialal

Pääri aasta tagune Tartu Ülikooli ja Tervise Arengu Instituudi uuring näitas, et kaks või enam korda peseb päevas hambaid 2/3 naistest ja 1/3 meestest. 15% meestest tunnistas, et harjab hambaid kas kord päevas või ei pese neid üldse. Samamoodi toimivaid naisi oli õnneks väga vähe. Seega tuleks juurutada inimeste seas arusaama, et hammaste tervisele peab eelkõige ise olulist tähelepanu pöörama.

Meeles peab pidama, et puudulik suuhügieen on paljude probleemide tekkepõhjus – kahjustada saavad nii hambad, hammast ümbritsevad pehmed kui ka kõvad koed ning inimese üldtervis. Terve hammas ei tähenda ainult seda, et hammast ei ole kunagi puuritud ning sealt puudub täidis ehk rahvakeeli plomm. Hammast ümbritsevad pehmed ja kõvad koed peavad samuti olema terved.

Igemes või luus aastaid püsinud põletiku tõttu võivad hambad muutuda liikuvaks. Kui õigel ajal sellised haiguslikud sümptomid diagnoosimata jäävad ning arsti juurde jõudmisega hilinetakse, võib hammastest sootuks ilma jääda.

Foorumi Hambakliinik ja meie partner Viru Hambakliinik, olles ühed juhtivad hambakliinikud Tallinnas, mitte ainuüksi ei pea oluliseks inimeste head suutervist, vaid pidevalt ka tegutsevad selle nimel.

Meie hambaarstid on oma nõusoleku andnud patsiente haaranud rahvusvahelistesse uuringutesse, mis on aidanud kaasa suuhügieenivahendite tõhususe hindamisele hea suutervise seisukohalt. Sellise panustamisega teadusesse ja arendades rahvusvahelist koostööd on meil võimalik endal midagi otseselt ära teha, et välja töötataks tõhusad suuhügieenivahendid.

Ühtlasi oleme nüüd, kus hambaravihüvitus on kaotatud, püüdnud patsientidele vastu tulla ning pakkuda oma kliinikus kampaania korras tasuta konsultatsiooni ja suutervise kontrollimise võimalust. Paljud on sellest kinni haaranud.

Rõõm on tõdeda, et üha enam on hakanud inimesed pöörama tähelepanu heale suutervisele – terveid hambaid hinnatakse ja väärtustatakse järjest rohkem. Sagenenud on korrad, kui patsiendid soovivad regulaarse hambaristikülastusega võimalikke probleeme ennetada.

Siiski ei saa üheselt öelda, et eestlaste suutervis väärneb kiitust. Mõistetav on see, et osal inimestel ei ole hambaraviks piisavalt raha, kuid esineb ka olukordi, kus patsiendi suhu vaadates on märgata, et suuhügieeniharjumused on kas valed või puudulikud.

Dr Kristo Ivanov lõikusel

Hea suuhügieeni rakendamisel peaks meele pidama järgnevaid nõuandeid. Hambaid tuleb pesta vähemalt kaks korda päevas – hommikul ja õhtul. Kui kaua tuleb seejuures hambaid harjata? Täpselt nii kaua, kuni hambad on puhtad. Keskmine aeg, mis hammaste puhastamiseks kulub, on 2–3 minutit.

Oma patsientidele olen soovitanud kasutada tehnikat, kus alustatakse ülalõua hammaste välispindade puhastamisest, seejärel puhastatakse ülalõua hammaste suulaepoolsed pinnad ning korratatakse sama protseduuri alalõua

puhul. Nii vähendatakse võimalust, et mõni hammas jääb kogemata harjama. Hambaharja peaks pesemise käigus hoidma umbes 45kraadise nurga all, et harjased satuksid igemevakk.

Kõige mõistlikum on kasutada hambaharja, millel on märgistus *soft* – see ei kahjusta hambaemaili nii palju kui tugevamate harjastega harjad. Pidev tugevate harjastega hammaste pesemine võib viia hambakaelte kulumise või paljastumiseni, misjärel muutuvad hambad happelistele toitudele ja temperatuurimuutustele väga tundlikuks. Hambahari peab igal inimesel ole-

ma isiklik. On see elektriline või mitte, ei mängi rolli. Rõhutama peab, et hambaharja liigist olulisemad on õiged hügieenivõtted ja tehnika. Peamine on saada hambad pesemisprotseduuri käigus puhtaks.

Kuna hambaharja harjastele kogunevad bakterid täpselt samamoodi kui hammastele, tuleb hari välja vahetada iga 2–3 kuu tagant. Sõltuvalt hammaste olukorrast peaks kasutama ka teisi puhastusvahendeid – hambaniiti, hambavaheharja või hambatikke.

Suuõõne tervise seisukohalt on korralik suuhügieen äärmiselt tähtis. Hammaste harjamist tuleks kombineerida hambaniidi/-lindi kui ka suuloputusvedeliku kasutamisega. Individuaalne hügieeniõpetus toimub koostöös hambaarstiga.

Kindlasti peab hambaarsti külastama regulaarselt, saamaks adekvaatset infot suuõõne seisukorrast ja soovitusi suuhügieeni hoidmiseks.

Foorumi Hambakliinik
Naeratus igasse päeva

Foorumi Hambakliinik
Narva mnt 5, 10117 Tallinn
+372 633 5151
info@fhk.ee, www.fhk.ee

TÖÖVESTLUSED

Kuidas
ära tunda
pahatahtlikku
tööotsijat?Oluline on
ettevalmistusKADRI PÕLENDIK
katri.polendik@aripaev.ee

Kui tööle kandideerija suunab intervjuu käigus vestlust oma eraelule ega tunne kuigi palju huvi pakutava töökoha vastu, võib tegemist olla tööotsijaga, kes provotseerib konfliktset olukorda. Inimesi, kes pidevalt sellist taktikat kasutavad, on Eestis teadaolevalt 6–7. Tööõiguse konsultant Heli Raidve on vähemalt ühega neist kohtunud ja tunneb selliste tööotsijate käekirja hästi.

Raidve ütlust mööda püüavad sellised inimesed rääkida asjadest, mis ei puutu töösuhtesse, näiteks pereprobleemidest või tervislikust seisundist.

Raidve lausus, et tavaline tööotsija huvitub sellest, milline on tehtav töö, palju ta palka saab ja mis ajal peab tööol olema. Nn puuktöötsijate tavapärase küsimus on, et ega sellest pole ju midagi, kui mul on pereliikmed tihti haiged ja ma olen väga tihti haiguslehel. “Kandideerija loodab, et tööandja küsib, mis siis peres lahti on,” lausus Raidve.

“Nad on inimesed, kellel ei ole reaalselt soovi tööle tulla, nad on vestlusel selle mõttega, et provotseerida tööandjat töölepeid rikkuma,” kirjeldas Raidve nn puuktöötsijaid.

Tunnevad seadust. Raidve lausus, et puuktöötsijad on oma eesmärgi täitmiseks õppinud väga hästi tundma võrdse kohtlemise seadust.

Raidve sõnul võtavad kandideerijad seadusest

Ä Taust Diskrimineerida ei tohi

VÕRDSE kohtlemise seaduse järgi ei tohi inimest diskrimineerida rahvuse (etnilise kuuluvuse), rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse pärast. **NEID** valdkondi ei tohi puudutada ka töövestlusel, kui tööiseloom seda ei nõua.

mingid alused ja suunavad jutu konkreetsetele teemadele, ärgitades tööandjat esitama küsimusi, mille peale ta muidu ilmselt ei tulekski.

“Kui töötaja näiteks ütleb, et ega sellest ei ole ju midagi, et ma kümme korda päevas palvetan, siis tõenäoliselt küsib keskmiselt haritud tööandja ülatunult, mis usk see on. Enamik teab, kui palju on islamis vaja palvetada või et kas ristiusus saab äkki ilma päeval palvetamata, aga see kümme tekitab küsimusi,” rääkis Raidve.

Tööinspektsiooni tööinspektor-jurist Neenu Pavel ütles, et viimaste aastate jooksul on tööloosujad hakanud märkama nende eraelu ebaproportsionaalselt puudutavaid küsimusi, mida töövestlusel kas otsesõnu või n-ö ümber nurga esitatakse.

Kui aga küsida, miks neile küsimustele vastati, kuigi teati, et need on keelatud, kehitatakse õlgu.

“See, et just nende vastuste tõttu eelistati hoopis kedagi teist tööle võtta, on ju spekulatsioon,” märkis Pavel.

Tööandja selgitagu. Kui värbaja on ära tabanud, et tegu võib olla pahatahtliku kandideerijaga, soovib Raidve intervjuu ajal selgelt öelda, et need asjaolud ei puutu töösuhtesse. Selle asemel peaks tööandja selgitama töö sisu ning küsima, kas selline variant sobib või mitte. Kui töötaja ütleb, et ei so-

bi, peaks intervjuueerija ütlema, et seda ei ole vaja põhjendada. “See kõik, millest me räägime, on isikuandmete kaitse seadus. Tegelikult see mäng käib kõige lihtsama ümber – isikuandmete töötlemine töösuhtes,” märkis Raidve.

Viimase kohta on välja antud ka juhend, kus on kirjas, mida tööandja küsida ei tohi ja kuidas peaks küsimuse ümber sõnastama. Raidve sõnul langeb see kokku diskrimineerimiskeeluga. “Tubli tööandja ütlebki, et nendel asjadel ei ole töösuhtes tähtsust ehk tutvustab tööaja korraldust – kas see teile sobib. Näiteks ei küsi, kas teil on langetõbi, vaid et kui tulete tööle autojuhi või töstukijuhi-na, siis kas teil on mingeid takistusi, miks te ei saa seda tööd teha?” ütles Raidve.

Paveli sõnul on tööinspektsioonis selgitatud, mida võib küsida ja mida mitte. Tema sõnul peab tööandja suutma põhjendada, miks on eraeluline küsimus vajalik. Kui seda teha ei suudeta, siis ei pea neile küsimustele vastama.

Tema ütlust mööda võib küsimus usuliste vaadete osas olla isegi põhjendatud, kui töötajat otsitakse religioossesse ühendusse. “Äratuntavalt oluliseks huviks võib olla küsimus mõne haiguse olemasolu kohta ka siis, kui selle avaldumine töökohal võib viia töötaja enda ja teiste töötajate ohutamiseni,” tõi Pavel välja erandolukordi.

TAVALINE tööotsija huvitub palgast ja tööajast. Puuktöötsija aga tahab teada, ega sellest pole midagi, kui ta pereliikmed on tihti haiged või ta palvetab kümme korda päevas. FOTO: RAUL MEE

raamatupidaja.ee

22. märts

Meriton Conference & Spa hotell

TOOMAS VILLEMS,
audiitor

Lemmiklektori loeng: Ülevaade muudetud RTJ-dest ja majandusaasta aruande koostamine

Käsitlemisele tulevad teemad:
Lühiülevaade maksuseaduste muudatustest, mis jõustusid 01.01.2013.

Lähiaja arengud raamatupidamisarvestuses uute Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivide valguses.

Ülevaade 2013. a jõustuvatest Raamatupidamise Toimkonna juhenditest.

Mõningatest nüanssidest rahavoogude aruande koostamisega seonduvalt.

Tähelepanekud enamlevinud vigadest, mida on tehtud aastaaruannete koostamisel.

Äripäev

Loengu soodushind registreerumisel kuni 15.03.2013 169 eurot (km-ga 202,80 eurot), alates 16.03.2013 199 eurot (km-ga 238,80 eurot). Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus. Lisainfo ja registreerimine telefonil **667 0411** või

www.raamatupidaja.ee

Firmade kasumid jõudsid
buumieelsele tasemele

Ettevõtlussektori kogukasum ulatus mullu 2,9 miljardi euroni, kerkides buumieelseste aastate tasemeni. Käive kasvas kiiremini kui kasumlikkuse.

Ettevõtlussektori kogukasum kasvas aastaga 7% võrra, teatas statistikaamet. Müügitulu, tootlikkuse ja kogukasumi kasv jätkus kolmandat aastat järjest.

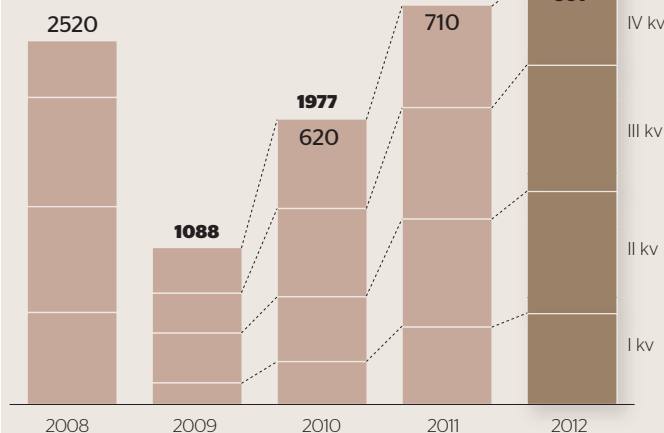
Suurima panuse kasvu andsid ehitus, kinnisvara, haldus- ja abitegevus ning jaekaubandus. Negatiivselt mõjutasid energeetika ja töötlev tööstus.

Ettevõtted müüsid 2012. aastal kaupu ja teenuseid 46,3 miljardi euro eest, mis oli 10% rohkem kui aasta tagasi. Täpselt sama palju, 10%, suurenesid ettevõtete kulud võrreldes 2011. aastaga. Tööga hõivatud isikute ja töötundide arv kasvas 4%.

Ä Võrdlus

Kolm aastat kestnud kasv rauges mullu viimases kvartalis

ettevõtete kogukasum kvartalite kaupa mln eurodes

ALLIKAS: STATISTIKAAMET

ARIPAEV.EE

Ä Kommentaari Värbajad ei lase manipuleerida

ERKKI ERILAID
Maxima pressiesindaja

Puuktöötajate ähvardused jäävadki tavaliselt ähvardusteks. Ma arvan, et meie töötajate värbajatel on kiiresti laiendavale ettevõttele kohaselt piisavalt kogemust, et mitte lasta endaga manipuleerida.

Nad peavad iga päev kümneid töövestlusi ja tänu sellele ongi professionaalid ja sellesse vaidlustesse me sattunud ei ole.

Töövaidlusi tuleb ikka Eestis ühe suurima töötajate arvuga ettevõttes ette ja mõni neist jõuab ka töövaidluskomisjoni.

Ilmselt hoiavad puuktööt-

sijad seetõttu meist eemale, sest nende soov on jõuda endale soodsa lahenduseni enne töövaidluskomisjoni.

Vestlusel on kohal mitu inimest

KADRI LAINAS
Prisma turundusjuht

Töötajad, kes töövestlusi läbi viivad, on koolitatud. Nad teavad väga täpselt, et töövestlusel tohib küsida ainult tööga seotud küsimusi.

Teine asi on see, et meil on töövestlusel reeglina mitu inimest ehk siis sel juhul on võimalik panna vajadusel mitu erinevat inimest rääkima, mis töövestlusel konkreetselt toimub.

» **See, et just nende vastuste tõttu eelistati hoopis kedagi teist tööle võtta, on ju spekulatsioon.**

Tööinspeksiooni tööinspektor-jurist Neenu Pavel

Avalik kajastus väljapressijatest on teistele tööandjatele hoiatuseks

Küsimustele vastab Tööinspeksiooni tööinspektor-jurist Neenu Pavel.

Kuidas peaks käituma, kui tekib kahtlus, et tööle kandideerija võib olla pahatahtlike kavatsustega? Arvukama töötajaskonnaga ettevõtetel on soovitatav koostada töövestluse läbiviimise reglement, kus oleksid kirjas tööintervjuu käigus esitatavad küsimused, tehtavad toimingud-katsed-testid ja määratletud ka isikute ring, kes vestluses osalevad.

Hilisemate provokatsioonide vähendamiseks ei peaks personalivärbajat jätkama tööle soovijaga kahekesi.

Juures võiks viibida veel mõni

asjaspepuutuv töötaja, kes samuti esitaks standardile vastavaid küsimusi ja abistaks tööle soovija sobivuse hindamisel.

Kuidas peaks käituma olukorras, kus kandideerija väidab, et teda on diskrimineeritud ja ta nõuab rahalist hüvitist? Kui selline nõudekiri saadakse, tuleks korraldada kiire sisejuurdlus ja töövestluse käik ning asjaolud võimalikult täpselt taastada.

Siis võiks "puugiga" silmast silma kohtuda. Teatavasti kannatab paber mis tahes väiteid, kuid seda, et esitatud on teatavaid isiklikke küsimusi, tuleb suuta ka tõendada.

On teada, et paljud ettevõt-

jad ei taha maine säästmiseks vaidluse laskuda ja maksavad kandideerijale nõutud summa. Missuguseid alternatiive ettevõtjal veel on? Väljapressimisele järeleandmine tekitab samuti arvamuse, et ju seal midagi ikka oli, miks muidu makstakse, järelikult selleks, et asja summutada.

Tööandjad võiksid õigusemõistmist usaldada ja avalik kajastus sellistest töötajatest-väljapressijatest oleks ka teistele tööandjatele teadmiseks ja hoiatuseks.

Muidu on tööandja nagu rahvajutu kanglane: ei tea täpselt, mis juhtus – kas varastas tema ise või varastati temalt, aga midagi halba oli.

Aktsiatele saabus kevad. Majandus on stabiilne

Aktsiad paistavad praegu huvitava investeeringuna, lausub SEB privaatpanganduse strateeg Peeter Koppel.

Koppel ütles, et maailma majanduses on alanud uus ja teatud mõttes senisest stabiilsem faas. "Arenenud maailma probleemadepüsib, kuid majanduspoliitika ohjajad, eriti keskpangad, on kriisi muutnud vahetult plahvatusohtlikust krooniliseks," ütles Koppel. "Nii kummaline kui see ka ei ole, tähendab see teatud stabiilsust."

Koppeli ütlust mööda saab arenevas maailmas rääkida majanduskasvust.

"Lisades lahkele rahapoliitikale ja arenenud maailma teatud stabiilsusele Aasia kasvu, saame konteksti, kus liikumine kõrgema riski suunas on õigustatud. Aktsiad paistavad sellise taust-

süsteemi puhul huvitava investeeringuna," lausub ta.

Aktsiaturgude hea aasta. Koppel kinnitas, et üleilmsetel aktsiaturgudel on tõenäoliselt tulemas hea aasta, mis algab küll tasaselt, kuid millele järgneb tugev teine poolaasta. "Euroopa on muutnud meie portfelliges suuremaks, kuid me oleme valivad, eelistades Saksamaad ja Põhjamaid," lausub ta.

Tulevikus tasub Koppeli hinnangul silmas pidada arenevaid turgu, eriti Aasiat.

Ka keskpangad ja ostujuhtide indeksid viitavad aktsiaturu heale potentsiaalile.

Aktsiate hinnad on kasvanud 2009. aasta märtsist. Varahaldurid peaksid mõtlema, kas see tähendas uue pullituru algust.

ARIPAEV.EE

KRIIS majanduses pole enam plahvatusohtlik, vaid lihtsalt krooniline, ütles SEB privaatpanganduse strateeg Peeter Koppel. FOTO: RAUL MEE

TOTAALNE TURUNDUSSÜNDMUS!
TURUNDUSKONVERENTS

PASSWORD

13. - 14. MÄRTSIL TALLINNAS
COCA-COLA PLAZAS

**13. märts:
MIDAGI
UUT!**

Helikoptervaade turunduse uusimatest suundadest:

Loovus: **Teo Hären (Rootsi)**

Telereklaam: **Tim Whirledge (UK)**

Klienditeenindus: **Indrek Saul (Eesti)**

Turundusanalüütika: **Tony Rowe (UK)**

Kriisikommunikatsioon: **Stuart Bruce (UK)**

Internetipsühholoogia: **Graham Jones (UK)**

Meediaplaneerimine: **Oliver Gertz (Saksamaa)**

Eesti turunduse olukorrast: **Piret Mürk-Dubout, Karl Multer, Olav Osolin.**

AUHINNAGALA:

Aasta Turundustegu, Aasta Suhtekorraldustegu ja Aasta Meediategu finalistide esitlused ja võitjate auhindamine.

TURUNDUSROCK 2013:

Turundusbändide festival Cafe Amigos.

**14. märts:
MIDAGI PÕHJALIKKU!**

Kuus paralleelseminari: esimese päeva esinejad lähevad oma teemadesse süvitsi.

Osalemine mõlemal päeval 470 € (km-ga 564),
Osalemine ühel päeval 370 € (km-ga 444)

Lisainfo ja registreerimine:

silja@best-marketing.com

tel 53 079 151

WWW.BEST-MARKETING.EE

Toetajad:

AVISION

Korraldajad:

best marketing

Äripäev

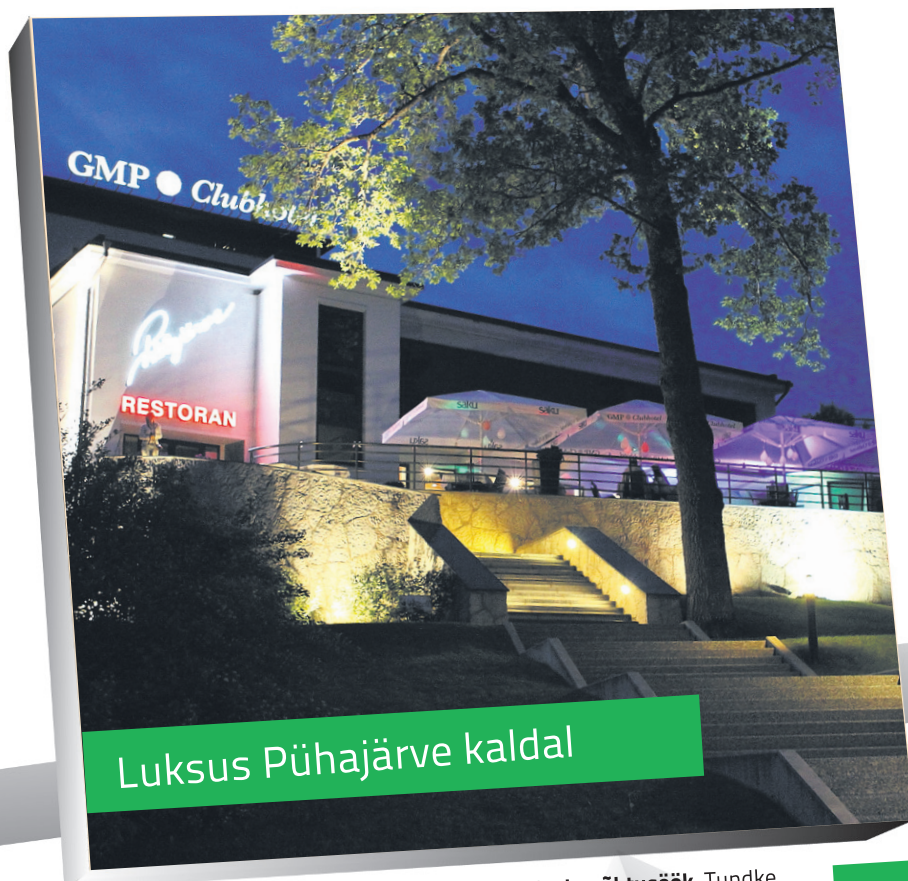
TNS

TNS Emor

ROCK

PRIVILEEG

ainult Äripäeva lugejale

Luksus Pühajärve kaldal

GMP Clubhoteli kõrghklassi majutus ja elamuslik pimeõhtusöök. Tundke mõnu luksusest maalilise Pühajärve kaldal ja veenduge, et gurmee-elamusi saab nautida kõigi meelte kaudu. Saate valida ka lihtsa kahepäevase luksusliku puhkuse Eestis ainulaadses majutusasutuses, mille restoran on üks Lõuna-Eesti parimaid. GMP Clubhotel Otepääl on Eestis ainulaadne majutusasutus. Restoran on avatud igapäevaselt kõigile külastajatele ning seda peetakse Lõuna-Eesti piirkonna parimaks toidu- ja meelelahutuskohaks. 300 m jalutuskäigu kaugusele jääb spaa ja puhkekeskus. Golfiväljakud asuvad vaid 4 km kaugusel. **

Alates 175 €

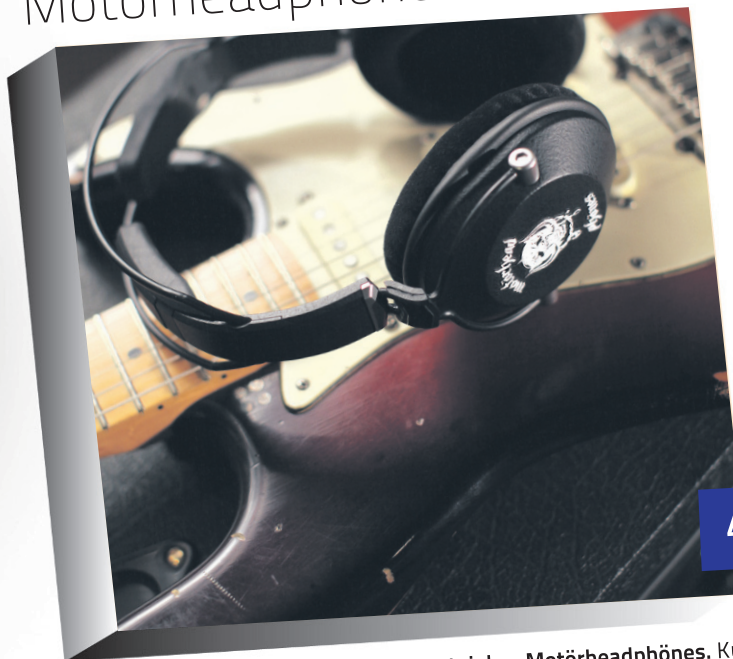
Maailmaklass Teie köögis – MAC

Alates 39 €

Maailmaklassi teravus Teie köögis – MACi nugade komplekt. Need noad olid siiani vaid tõeliste proffide pärusmaa. Kuid miks ei võiks Teiegi kodu kaunistada nugade Mercedes? MACi noad on legendaarsed oma žiletilaadse teravuse poolest – see on omadus, millega ei konkureeri ükski teine maailma suurtootja. Vaid üks lõige selle noaga ja Te olete teravuse mõiste enda jaoks uuesti defineerinud. Peale selle tõstab MACi noad konkurentide seast esile imeõhukese tera paindlikkus – liha, kala, juurviljad ja kõik muu lausa libiseb läbi selle tera. ***

Motörheadphönes kõrvaklapid

49-129 €

Maaailma uus tippbränd muusikaarmastajale – Motörheadphönes. Kui Te armastate muusikat niivõrd, et soovite seda vaid endale hoida, siis on see uudis just Teile. Hi-Fi-kõrvaklappide uusim tase. Rokkaritelt neile, kes rokiavad oma sisimas. Me kõik armastame bassikõla tekitatud sügavat madalat ja sooja tunnet, mis paneb meie keha värisema. Kõla müristab läbi Teie rinna ja tekitab tunde, et see tuleb kusagilt seestpoolt, mitte kaugemal asuvast kõlarist. Proovi ja roki! ****

Vaata kõiki pakkumisi: privileeg.aripaev.ee

** Pakett (175 eurot) sisaldab: 1 öö majutust GMP Clubhoteli sviidis Saku Kuld, hommikusöök (tuuakse spetsiaalselt hommikul tuppa), üllatuslik kolmekäiguline pimeõhtusöök Pühajärve restoranis kahele (erimenüü koos veinidega; klientide silmad on seotud, et pakkuda erilist elamust), hiline väljakirjutamine kell 15.00 (võimaluse korral), vabal valikul 1 h tasuta privaatsauna hotellis katusekorruse saunakompleksis, saabumisel puuviljajavaagen ja tervitusjook hotellitoas. Ööbimiseks aprill–mai; september–november, pühapäevast neljapäevani. Vaata muid pakette veebilehelt privileeg.aripaev.ee. *** Valik: kokanuga (21 cm), üldnuga (20 cm), Jaapani nuga (16,5 cm), fileerimisnuga (17,5 cm), koorimisnuga (10 cm), koorimisnuga (6 cm), teemantteritaja Maci nugadele. **** Valik: Motörheadphönes Motörizer – 129 eurot, Motörheadphönes Iron Fist – 119 eurot, Motörheadphönes Bomber – 99 eurot, Motörheadphönes Overkill – 59 eurot, Motörheadphönes Trigger – 49 eurot.

KASULIK

Kuidas suhelda avalikkusega. Liiga vähe või liiga palju kommunikatsiooni tuleb kahjuks

KAJA TAMPERE
TLÜ professor, kommunikatsiooni käsiraamatu kolleegiumi juht

Avalik huvi versus isiklik huvi on tänapäeval Eestis keeruline filosoofiline dilemma. Sageli palgatakse kommunikatsioonijuht selleks, et organisatsiooni huvi avalikkuses läbi suruda. Sellest on tekkinud problemaatilisi olukordi ja tõenäoliselt tekib veelgi. Küsimus on aga hoopiski selles, kuivõrd oskavad ja tahavad organisatsioonid vaadata oma kitsastest huvidest kaugemale – nimelt sinna, kus head suhted oma sidusrühmadega annavad võrreldes jäärapäise oma huvi de eest võitlemisega palju paremaid tulemusi, ka rahaliselt, rääkimata sotsiaalse kapitali aspektist.

Kommunikatsioonijuhtimisel on organisatsioon mis rolli. Üks neist peaks olema organisatsiooni harimine – kuidas kommunikatsiooni tõhusamalt ära kasutada. Ühest küljest tähendab see organisatsiooni kommunikatiivse võimekuse suurendamist, et see oskaks avalikku-

ses adekvaatselt sõna võtta, kuid teisalt ka organisatsioonilise õppimise vaatevinklist. Kuna organisatsioon suudab talitseda oma egosid ja tunnetada auditoriumi, tähendab see isikliku organisatsioonilise huvi defineerimist hoopiski sidusrühmade huvist lähtudes. Sellisel avalikkuse suhtes tundlikul mõtteviisil on kiired positiivsed tulemused. Paradoks on siinjuures lihtne, isegi labane – kui organisatsioon mõtleb õigesti, siis organisatsiooni suhted avalikkusega ning selle saavutamiseks tehtav kommunikatsioon muutub ainult organisatsiooni otsuste põhiseks. See tähendab, et just nii targalt, kui organisatsioon oma igapäevaelu korraldab ja otsustab, nii ilusana see ka kommunikatsioonis ja suhetes paistab.

Kommunikatsiooni tulemuseks on alati suhted. Nende kvaliteet sõltub ainult sellest, kuidas ja mida organisatsioon otsustab, kuidas oma otsuste tulemusel tegutseb ning sellest kõigest avalikkuses räägib. Selles tõdemuses ehk peitubki suurim muutus viimaste aastate kommunikatsioonijuhtimise praktikas – eelkõige ainult promotsioonile orienteeritud kommunikatsioonimudelilt on hakatud liikuma strategilise sidusrühmadeksse organisatsioonikommunikatsioo-

ni mudeli poole. Praktikas tähendab see, et halvad sõnumid on saanud võimaluseks ja positiivsed sõnumid ei pruugi alati olla võimalus. Vähenenud on meediasuhtluse osatähtsus, sest kätte on jõudnud aeg, kus meediaga flirtimine on pigem lihtsameelsuse tunnus kui tark kommunikatsioonistrateegia. Seegi on osa uuest organisatsioonilisest mõtteviisist. Selgeks on saanud ka tõsiasi, et liiga vähe kommunikatsiooni on kahjulik, kuid veelgi kahjulikum on liiga palju kommunikatsiooni.

Sotsiaalmeedia ja interneti võidukäik on samuti oma jälje jätnud. Sõnumeid võib vabalt saata avalikku ruumi oma kanalite kaudu, levikut ja sisu ise kontrollides. Kuid sellest tulenevalt on teisenenud ka vastutus oma sõnade eest. Enam ei ole mõtet üritada valvata selle üle, kes mida meist kirjutab või räägib, hoopiski iseennast tuleb õpida kontrollima – mida ma siis ikkagi välja ütlen ja milliseid suhteid sellega endale loon. Küsimus on, kuidas kommunikatsiooni kasutada, sest kõik sõltub sellest, milline on inimese eetiline maailmanägemine ja väärtuste süsteem. Kõik algab kommunikatsiooni eetikast ja ka lõpeb sellega.

Pane tähele Sotsiaalvõrgustikus kehtivad reeglid

- AUTORIÕIGUSTEGA ARVESTAMINE.** Kindlasti tuleb hoolega uurida, kas viidatud/kopeeritud video, pilt või muu potentsiaalne autorikaitse objekt on mõeldud kõigile vabalt levitamiseks.
- VIISAKUS, KORREKTUS JA STIIL.** Kuigi sotsiaalmeedia võib tunduda familiaarsena, tuleb jääda alati viisakaks ja kirjutada vigadeta. Ka stiil tuleb valida vastavalt sihtrühmale ja kanalile – FBs pole mõtet suhelda kantseliitlike pressiteadete vahendusel või kasutada spetsiifilisi termineid.
- TSITEERIMINE.** Kui mõnikord on vaja tsiteerida klienti, partnerit või kolleegi, tuleb selleks nõusolek küsida.
- TEEMAVALIK.** Tuleb lähtuda põhisõnumitest ja sellest, mis pakub sihtrühmale huvi või lisaväärtust. Näiteks karbitootja peaks uue punase karbi asemel rääkima sellest, kuidas efektiivsemalt pakki- da jne. Erandi võivad moodustada päevakajalised ja üldhuvitavad teemad.
- REAGEERIMINE.** Suhtlus on mitmesuunaline, mis tähendab, et kui vestlust on alustatud, peab seda ka jätkama. Väga hea on osaleda ka teiste alustatud vestlustes.
- KONFIDENTSIAALSUS.** Isegi kõige avataval organisatsioonil on infot, mida ei sooviita kõigiga jagada. Seega tuleb enne kirjutamist veenduda, kas info on mõeldud avalikkusega jagamiseks.
- JAGAMINE.** Sotsiaalvõrgud põhinevad jagamisel – infot, mis võib sihtrühma huvitada, tuleks alati edastada. Nii on teie "hääle" ulatus laiem.
- VIGADE PARANDAMINE.** Sisselipsanud viga tuleb esimesel võimalusel parandada ja teada anda, et parandus on tehtud.
- ISIKLIK ARVAMUS.** Lugejate jaoks alati huvitav. Siiski on "isiklik arvamus" otseselt seotud organisatsiooniga, mida kõneleja esindab.

Taust Kahesuunaline vs ühesuunaline info

Sotsiaalne meedia aitab luua ja hoida inimestevahelist suhtlust sõltumata nende asukohast. Suhtekorralduses on oluline just vestluse tekitamine ja juhtimine. See on kahesuunaline kommunikatsioon, mitte lihtsalt info edastamine auditoriumile. **TRADITSIOONILINE SUHTEKORRALDUS.** Piirduktakse sageli ühesuunalise info andmisega, (potentsiaalse) tarbijani jõudmiseks kasutatakse traditsioonilisi meediakanaleid. **UUE PÕLVKONNA SUHTEKORRALDUS.** Eesmärk on kaasata ka auditorium (tarbijad, kliendid) endale sobival viisil. Sotsiaalne veeb võimaldab tarbijatega otse suhelda.

Tasub teada Mida arvestada info edastamisel sotsiaalmeedias

KORPORATIIVBLOGI

MILLEKS SOBIB? Sobiv vahend firma avaliku kuvandi muutmiseks ja ettevõtte näitamiseks avatud ja austusväärse töandjana. **USALDUS.** Muudab ettevõtte tarbijale avatumaks ja annab võimaluse kirjutada oma toodetest ja teenustest kriitikat ning võrdlusi kartmata. Teisalt ongi see sageli peamine põhjus, miks lugejad firmade ajaveebe ei usalda. Kui ettevõtte näeb ajaveebis ainult võimalust tasuta ja erapoolikult oma tooteid tutvustada, ei ole selle usaldatavus suur. **TEEMAD.** Kliendile väärtusliku info andmine. Ei tasu kirjutada toodetest ja sellest, kuidas need klienti aitavad. Kasulikud on ja-gada infot toote teemal. Kui ettevõtte blogi pakub luge-

jale uut väärtust (infot, nõuandeid, nippe), kandub info edasi ning linkijate ja külastajate arv kasvab. See omakorda parandab nii ettevõtte positsiooni ot-singumootorites kui ka imagot. **ISIKLIKU SEISUKOHA AVALDAMINE.** Sobib isikliku arvamus avaldamiseks ja päevakajaliste teemade kommenteerimiseks. Kui blogija on tuntud inimene või tal on säravad ideed, võivad tema arvamusel muutuda populaarseks ning levida ka traditsioonilisse meediasse. Kasulik on vältida kahte valdkonda: poliitika ja usk. Samuti tuleb töandjal valdkonna alusel hinnata teemasid, mida on kasulik jätta puutumata. Vältida tuleb konkurentide laimamist ja kritiseerimist, sest tarbijad hindavad konkurentsi positiivselt.

ETTEVÕTTE TUTVUSTAMINE. Sobib tutvustada töötajaid, teha nendega lühiintervjuusid, et näidata, missugune isiksus peitub ameti taga. Teksti tuleks kindlasti illustreerida pildi või videoga. Avaldada võib ka pildireportaaže näiteks suvepäevadest, klientide või heategevusüritusest. Sellise info avaldamine näitab, et ettevõtte ei ole midagi varjata. Samuti toob see ettevõtte kliendile lähemale, tal tekib ka ettevõtte kohta oma arvamus. Piltide kasutamisel ajaveebis tuleks kontrollida iga ülesvõtet, et veebi ei satuks ebasoovitavaid kaadreid, kus on näiteks alkoholi-pudelid, purjus inimesed, konkurentide reklaamid jne. **VESTLUSE TEKITAMINE.** Aitab selgitada, missugune on klientide tegelik suhtumine ettevõt-

tesse ja toodetesse/teenustesse. Seda võimalust tuleks kasutada aktiivselt ning kutsuda lugejaid diskussioonile. Atraktiivsematel teemadel on soovitatav teha küsitlusi.

FACEBOOK

REEGLID PAIKA. Kuigi sotsiaalvõrgustikud on valdavalt seotud inimeste isiklike tegemis- tega, vaatavad organisatsioonid sotsiaalmeediat üha rohkem kui head abimeest kommunikatsioonis. Samas toimub suhtlus inimeste, mitte ettevõtete vahel, mistõttu on soovitatav kehtestada kindlad reeglid. Neid on vaja tagamaks, et varem kindlaks määratud sõnumid jõuaksid avalikkuse ette soovitud kujul ja viisil. **ESINDAJA.** Kui organisatsioon

on valinud Facebooki üheks kommunikatsioonikanaliks, on soovitatav määrata kindlad inimesed, kes sissekandeid teevad. Võimaluse korral peaks see olema kas kommunikatsiooni- või turundusspetsialist, keskastme-juht või selleks palgatud spetsialist. See aitab tagada, et ettevõtte nimel võtab sõna ainult kindel hulk inimesi ning sõnumid on kontrollitud. Teiste töötajate käitumist sotsiaalvõrgustikes ei ole vaja piirata seni, kuni nad ei võta sõna ettevõtte nimel. **PERSONALISEERIMINE.** Valitud kõneisikud peaksid "rääkima" oma nime all, mitte peituma organisatsiooni kaubamärgi või varjunime taha. Peale nime tuleks avaldada ka oma positsioon ettevõttes.

HEAD näited sotsiaalmeedia kasutamisest ettevõtte kommunikatsioonis: Estraveli blogi vahendab reisiuudiseid ning EMT Facebooki lehekülj pakub ka klienditeenindust.

26. märtsil Sokos Hotel Virus KÜTUSETURU KONVERENTS 2013

Kütuseturu areng ja tulevik

- 09.30–09.50 Registreerimine ja hommikukohv
- 09.50–10.00 Moderaatori avasõnad.**
Eesti Vedelkütusevaru Agentuuri juhatuse liige **PRIIT ENOK**
- 10.00–10.30 Milline on olnud kütuseturu areng 20 aasta jooksul?**
Eesti Öliühingu esimees **TOOMAS SAKS**
- 10.30–11.00 Mida toob kaasa 2020. aasta Euroopa Liidu taastuvenergia direktiiv mootorikütuste turul?**
Majandusministeeriumi säästva energia talituse juhataja **MADIS LAANISTE**
- 11.00–11.30 Millistele suundadele peaks muutumas kütuseturu olukorras liikuma?**
Tehnikateadlane ja teadustoimetaja **MAREK STRANDBERG**
- 11.30–12.00 Millised on olnud eelmisel aastal peamised maksupettused kütuseturul?**
Maksuameti peadirektori asetäitja **EGON VEERMÄE**
- 12.00–13.00 Lõuna
- 13.00–13.30 Kas alternatiivsed kütused sobivad tänapäeva autodele?**
Autode Müügi ja Teenindusettevõtete Eesti Liidu tegevjuht **ARNO SILLAT**
- 13.30–14.00 Millised on metaankütuste kasutamise eeldused Eesti transpordis?**
Mõnus Minek OÜ omanik **AHTO OJA**
- 14.00–14.30 Kas eelistada elektriautot või gaasiautot?**
ASi Reola Gaas tegevjuht **JAANUS MUMM**
- 14.30–15.00 Kogemuslugu: millised on gaasiautode kasutamise võimalused ja piirangud?**
ASi Eesti Post transpordihalduse grupi juht **ARTHUR RAICHMANN**
- 15.00–15.30 Kohvipaus
- 15.30–16.00 Analüüs: kuidas mõjutab maailma majanduses toimuv toorainete hinda?**
Tarkinvestor.ee asutaja **KRISTJAN LEPIK**
- 16.00–16.20 Mida kujutab endast Eesti Energia põlevkiviõli rafineerimistehas?**
Eesti Energia õli tootmise osakonna juhataja **INDREK AARNA**
- 16.20–16.40 Mis seisus on praegu vedelkütuse tootmine VKGs?**
Viru Keemia Grupi arendusdirektor **JAANUS PURGA**
- 16.40–17.00 Arutlusring: Kas põlevkivist on võimalik kvaliteetset diislikütust teha?**

Märtsi soodushind (01.03.13–21.03.13) on **209 eurot** (km-ga 250,8 eurot)
Täishind alates 22.03.13 on **239 eurot** (km-ga 286,8 eurot)
Registreerimine telefonil 6670 0411
või registreerimine@aripaev.ee
Projektijuht: Karit Jõgi, telefon 667 0304

Koostööpartner:

Äripäev

Telli ja võida!

Telli kuu raamat „Mida küsida oma peegelpildilt“ ja võid võita **kino Artis kinkekaardi endale ja oma kaaslasele**.
Loosi läheb kolm kahest kinkekaardist koosnevat auhinda.

“

Edukaks juhiks saamise eeldus on võtta vastu konstruktiivset kriitikat ja kohandada oma käitumist. See nõuab teilt inimliku impulsi allasurumist tõdemaks, et nüüd, kui te selles toredas nurgakabinetis valitsete, pole teil enam vaja midagi juurde õppida. Uskuge mind: meil kõigil on vaja.

Robert Steven Kaplan

klubihiin
23,50
tavahind 29,50

Äripäev raamatuklubi

Jälgige meie tegemisi ka
twitter.com/raamatuklubi
ja Facebookis

toostusuudised.ee

Äripäeva Tööstusuudised ning
Tallinna Tehnikaülikool (TTÜ) kutsuvad
15. märtsil TÖÖSTUSE KLUBISSE
TTÜ Masinaehituse instituuti

KUIDAS SÜNNIVAD UUED TOOTED LASERPAAGUTUSE ABIL

10.00–10.15 Kogunemine

10.15–11.45 Lühim tee objektist virtuaalmudelini, virtuaalmudelitest tooteni.
TTÜ Masinaehituse instituudi vanemteadur **MEELIS POHLAK** ja instituudi direktor **KRISTO KARJUST**

11.45–12.30 TTÜ labori külastamine, tutvumine toodete skaneerimise ja digitaalsete otsevalmistustehnoloogiatega.
Skaneerimisest räägib laboris TTÜ doktorant **HENRI LEND**

12.30–13.00 Klubi kokkuvõte, küsimused-vastused

Laserpaagutusseade. Foto: TTÜ

Äripäeva Tööstuse klubi toimub reedel,
15. märtsil Tallinna Tehnikaülikoolis,
Ehitajate tee 5 (ruum V-215).
Tööstuse klubi hind on 68 eurot (km-ga 81,6 eurot).
Lisainfo ja registreerimine:
Raigo Neudorf, telefon 51 69 747
või raigo.neudorf@aripaev.ee

www.toostusuudised.ee
www.ttu.ee

PUIDUTÖÖSTUS

Euroliit võtab sahkerdajad pihtide vahele.

Teravdatud tähelepanu all importpuit

Ä AIN ALVELA
ain.alvela@aripaev.ee

Neil päevil jõustus ELi puidumäärus, millega keelatakse ebaseaduslikult ülestöötatud puidu ja sellest valmistatud toodete müük euroliidus.

Määrus rakendus 3. märtsil üle kogu ELi ja see puudutab paljusid majandusvaldkondi, alustades puitmajade tootjatest ning lõpetades trükitööstuse ja jaekaubameestega. ELi puidumäärus keelustab illegaalselt puitu sisaldavate toodete turustamise ELi turul. Määrus nõuab, et Euroopa ettevõtetele, kes kauplevad puit- või pabertoodetega, peab olema juurutatud nõuetekohase hoolsuse süsteem (*due diligence system*), mis muudab n-ö musta puidu kasutamise riski nende tarneahelas minimaalseks.

Ettevõtja peab kahtlasest puidust loobuma. Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna peaspetsialist Taivo Denks selgitas, et määrusega jagatakse puidu ja puittoodetega tegelejad kahte kategooriasse – ettevõtjad ja kauplejad, kusjuures mõlemale laienevad oma kindlad kohustused.

“Ettevõtjad, kes lasevad puidu või puittooteid esimest korda ELi turule, peavad rakendama nõuetekohast hoolsust. Kauplejad, kes ostavad või müüvad juba ELi turule viidud puitu või puittooteid, peavad pidama arvestust tarnijate ja klientide üle,” märkis Denks. “Eesti metsaomanikele ja puiduga kauplejatele suuri muudatusi ei tule – metsamaterjali päritolu peab jälgima ka praegu. Peamine muutus on kohustus kasutada nõuetekohase hoolsuse süsteemi (NHS), mis on dokumenteeritud teave lisaks puidutarnetele ka riskihindamise ja -vähendamise kohta.”

Ä Kommentaar

Väikesed ja keskmised firmad vajavad tuge

PETER FEILBERG
NEPConi tegevdirektor

ELi puidumäärus on suur väljakutse väikestele ja keskmistele ettevõtetele, kellel on kasutada piiratud vahendid, et end uute nõuetega vastavusse viia. ELi ettevõtted riskivad sanktsioonidega, juhul kui nad ei vasta määruse nõuetele, väljastpoolt ELi asetsevad ettevõtted riskivad turu kadumisega, kui nad ei suuda tagada kauba päritolu tõendamist.

Selgelt on vaja väike- ja keskmisi ettevõtteid toetada, et nad järje peale aidata. Koos asjakohaste juhendite ja abivahenditega on ka sellised firmad suutelised kohanema uue turuolukorraga. Juba on olemas mõned sellised lahendused ja kindlasti lisandub neid aja jookslul juurde, muutudes ka efektiivsemaks ning täiuslikumaks. Ma siiralt loodan, et ELi puidumäärusest kujuneb tugev vahend meie metsade kaitseks.

PUIDUST tehtud toodete, ka pildil olevate lastetoolide Euroopa turule müüja peab edaspidi suutma veenvalt kirjeldada, kust pärineb nende valmistamiseks kasutatud puit. FOTO: VAINU ROZENTAL

Denksi sõnul tähendab see, et ettevõtja peab kirjeldama meetmeid, kuidas ta hindab oma tarneahelas ebaseadusliku puidu esinemise riski ja kuidas seda vähendab. NHSi osana võib kirjeldada näiteks, kuidas teabe kogumine, ohu hindamine ja ohtude vähendamine vastavad metsaseadusele.

“Ettevõtjad võivad kasutada järelevalveorganisatsiooni loodud nõuetekohase hoolsuse süsteemi või välja arendada oma süsteemi,” kirjeldas Denks protseduuri korda. “Euroopa Komisjoni tunnustatud organisatsioon pakub ettevõtjatele kasutamiseks enda väljatöötatud nõuetekohase hoolsuse süsteemi ja kontrollib selle täitmist.”

Eestis on puidumääruse rakendamise ja täitmise eest vastutav keskkonnainspeksioon.

Illegaalne puit võimaldab hõlptulu teenida. Rahvusvahelisel mittetulundusorganisatsioonil NEPCon, mis edendab loodusvarade säästlikku tarbimist innovaatiliste projektide ning keskkonnateenuste kaudu, on Eestis loodud tütarettevõtte OÜ NEPCon, mille kaudu on juba aastaid tegeldud metsade sertifitseerimisega ja metsaomanike nõustamisega.

OÜ NEPCon juhataja Roman Poljatšenko märkis, et peab määruse jõustumist oluliseks murdepunktiks ning prognoosib, et määrus pigem tugevdab kui pärsib tööstusettevõtete tegevust.

“Maailmapanga, Interpoli ning ÜRO keskkonnaprogrammi UNEP andmete kohaselt on ebaseaduslik raie suur äri, mille aastane käive on vahemalt 10–15 miljardit USA dollarit,” tõdes Poljatšenko.

ko. “Tihti on ebaseadusliku puiduäri taga kriminaalid, kes tegutsemisjälgi osavalt peita oskavad.”

Uus kord raputab kogu maailma puiduturgu. Hiljutise raporti kohaselt tarbivad neli võtmeturgu – EL, USA ning Hiina ja Jaapan üle 80% maailmas illegaalselt raiutud puidust. Poljatšenko rõhutas, et suur osa puittoodete importijatest ei ole ELi määrusega veel kursis ja seega paljud neist pole sellega ka vastavuses.

“Näiteks puidumääruse mõju alla jäävad jaekaubandusketid, mis impordivad puittooteid väljastpoolt ELi,” märkis ta. “Tõenäoliselt ei hakka keskkonnainspeksioon kohe vastavusauditeid tegema, kuid varem või hiljem see algab.”

NEPConi tegevdirektori Peter Feilbergi hinnangul on ELi puidumäärus suur samm edasi, tõkestamaks maailmas ühe laiahaardelisema kuriteo – ebaseadusliku metsaraie – toimumist. Tema hinnangul võib see olla tähtsaim siamaani vastu võetud metsandusega seotud määrus maailmas.”

Tema hinnangul on võtmeküsimus, kas uued nõuded tekitavad olukorra, kus mõne toote tarnimine muutub võimatuks? Kas tarneprobleemid suretavad mõne ettevõtte välja? Kas puiduhinnad tõusevad, puidu asemele tulevad teised materjalid?

“ELi puidumäärus võib olla paljudele ettevõtetele raskusi põhjustav, kuna selle eesmärk juba loomisel oli põhjustada tõelisi muutusi puidusektoris,” iseloomustas Feilberg. “Koos teiste juriidiliste süsteemidega USA-s ning Austraalias soodustab puidumäärus innovaatilisi lahendusi.”

Ä Mis on mis Ebaseaduslik raie

Puidu ülestöötamine, rikku-des ülestöötamisriigi seadusi ja määrust.

ELi puidumäärus

JÕUSTUS 03.03.2013.

KEELAB illegaalse puidu impordi Euroopa Liidu turule. **HAKKAB NÕUDMA** kõikidelt suurt hulka puittooteid importivatelt organisatsioonidelt süsteemi, mis tagaks kontrolli kõikide nende tarnijate ja ostjate üle. Turulelaskjal (impordib puittooteid väljastpoolt ELi ja müüb need edasi ELis, ka pärast nende täiendavat töötlemist) peab olema ostueelne kontrollisüsteem, mis katab ligipääsu materjali legaalselt päritolu tõestavale infole, illegaalse puidu oma tarneahelasse sisenemise riski hindamise, meetmed iga tuvastatud riski vähendamiseks ning regulaarse ostueelse kontrollisüsteemi monitooringu. Turulelaskjaga peab vastutama, et imporditud tooted vastavad määruse nõuetele.

HÕLMAB erinevaid puidust saadud tooteid, k.a täispuidust tooteid, põrandakatted, vineer, tselluloos ja paber.

EI HÕLMA ringlusse võetud tooteid ega ka rotangi, bambust ning trükiseid, nagu raamatud, ajakirjad ja ajalehed. **KOHALDATAKSE** nii imporditud kui ka liikmesriikides toodetud puidu ja puittoodete suhtes.

Nõuetekohane hoolsuse süsteem

Koosneb kolmest elemendist

TEAVE. Ettevõtjal peab olema juurdepääs teabele, mis kirjeldab puitu ja puittooteid, ülestöötamisriiki, kogust ja tarnija andmeid, ning teabele siseriiklike õigusaktide järgimise kohta.

OHU HINDAMINE. Ettevõtjal tuleks teabe põhjal ja arvestades määruses sätestatud kriteeriumeid hinnata ohtu, kas tema tarneahelas võiks olla ebaseaduslikku puitu.

OHU VÄHENDAMINE. Kui tarneahelas on ebaseadusliku puidu oht, saab nõuda puidu tarnijalt täiendavat teavet ja kontrolli.

ALLIKAS: OÜ NEPCON, KESKKONNAMI-NISTEERIUIM, ÄRIPÄEV

Ä Vaata veebist

Rohkem teavet ELi puidumääruse kohta, sh toodete loetelu **WWW.NEPCON.NET/142/EESTI/**

Eestlased peavad määrust tooreks

Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu (EMPL) tegevdirektori asetäitja Märt Riistop peab euroliidu puidumäärust veel tooreks. Ta märkis, et põhimõtteliselt on selle sisuks asjaolu, et iga puiduga tegelev ettevõtte peab alati suutma must-valgel tõestada, kust tema puit pärit on. Riistopi hinnangul võib määruse täitmine probleeme tekitada firmadele, kes toovad Venemaalt saematerjali, sest seal sõltub puidu päritolu jälgimine sellest, kui

kaugele on Venemaa firmad oma paberimajandusega jõudnud.

EMPLi tegevdirektor Ott Otsmann tõdes, et Eesti firmad on juba aastaid harjunud puidu päritolu tõendamise, paljudel on kogemusi sertifitseerimisega.

“ELi puidumääruse iseloom on ju sarnane meie senise praktikaga. Ettevõtte, kes järgib Eestis kehtivat seadust, on sisuliselt need nõuded ka juba täitnud,” ütles Otsmann. “Määruse järgi on kõige suurema tähelepanu

all esmasel ELi turule kolmandatest riikidest puidu tarnijad. Eestist pärit puidu puhul pole selle päritolu tõendamise mu-ret, importpuidu puhul võib see keerulisem olla. Tarneahel on pikem ja selle algusesse jõudmine ka mõnevõrra vaevalisem.”

Otsmann soostus, et teatud kulud ettevõtte nõuetekohase hoolsuse süsteemi paberil ära kirjeldamisega kaasnevad, aga ta ei usu, et need märkimisväärselt suureks kujunevad.

EESTI PLASTITÖÖSTUSE
Estonian Plastics Association L I I T
Vajad PLASTIKUST toodet?
tel 58 518 778 **www.plast.ee**

ÄRIPÄEV 7. märts 2013

toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÄRILAUSE

„Siim Aben: Majanduslangus on ostu-harjumusi jäädavalt muutnud. Inimesed on harjunud allahindlustega ja ootavad neid.

Ernst & Young Baltic ASI ärinõustamise osakonna juhtivkonsultant märgib, et tarbija hinnatundlikkus on äririskide tabelis liikunud üha tõusvas joones.

ÜKS KÜSIMUS

Konjunkturiinstituudi direktor Marje Josing avaldas üleeile saates “Vabariigi kodanikud” arvamust, et Eesti madalate palkade põhjus on suurfirmade nappus.

Kas Eesti palgad on liiga madalad?

ANDRUS ALTROV,
Affecto Estonia juht

IT-sektoris on küll ebaproportsionaalselt kõrged palgad. Palk peaks kujunema turu nõudluse ja pakkumise vahekorras, Eestis see nii ei ole. Meie riigis IT-arenduskeskusi omavad välisettevõtted, nagu Playtech ja Skype, müüvad meie tööjõudu välisturgudele. Nad on tekitanud olukorra, kus kohalikud ettevõtted on sunnitud maksma IT-teenuste eest rohkem.

Siiski on valdkondi, kus töötasud on väiksed. Eesti ja Soome õpetajate palka võrreldes on selge, et Eestis ei ole palk kõrge.

INDREK PAPPEL,
KMG Inseneriehituse ASI juht

Eesti töötaja ei saa spetsialiseeruda, ta peab olema universaalne, see on meie madala palga põhjus. Inimene peab oskama teha kõike, seetõttu ei ole ta võimeline olema kõikides operatsioonides sama efektiivne kui mõni välismaa töötaja. Ehitussektorist rääkides ei leia ma, et palga suurus väga sõltub ettevõtte suuruselt.

ANDERS NILSON,
Kominex OÜ juht

Eesti majandus on teinud märkimisväärse tagasituleku pärast taasiseseisvumist. 20 aastat ei ole piisav, et jõuda palkadega Skandinaavia tasemeni. Ei usu, et ettevõtte suurus on määrav tegur palganumbri suurusel. Töökus on üks edu valemikomponendist ja see omadus on eestlastele omane.

LUGEJA ARVAB

„Sellisel juhul ei tasu tütreid saada, kuna naiste töötasu on üldiselt madalam kui meestel, lisaks takistab nende karjääritegemist laste saamine, ja kui nad lapsega koduseks jäävad, siis puudub neil sissetulek sootuks.

Kommentaari “Eduka Eesti” raames ilmunud loole “Seome pensioni laste sissetuleku suurusega”

LOE WWW.ARIPAEEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Väinu Rozental,
vainu.rozentall@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminarid, käsiraamatud,
Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija
saab lugeda Eesti parimat majanduslehte digiversiooni Internetis, iPadis ja nutitelefonis.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

EDUKAS EESTI

Eesti vajab **kõlbelist** eliiti

Püsivalt eduka riigi tagamiseks vajame kõlbelisi inimesi, kellel on püsiväärtustele tuginevad teadmised ja oskused ning tahe luua tasakaalustatud kultuurivälja, mis katab optimaalsel tasemel kõik põhi vajadused kogu maal. See on meie odavam ja tõhusaim meetod, et jõuda püsivalt parimate majandustulemusteni.

Riigi edukust loovad inimesed kõigil elualadel, sealhulgas majanduses, ja mõjutab see kogu rahvast. Riigi edu hindamisel ei piisa ainult majandusedu näitajatest. Kuuldavasti mõõdab näiteks Bhutan edukust rahvusliku õnne kogutoodanguna. Meie õnne võti on siht õiglase ühiseesmärgi poole, mis on kehtestatud põhiseadusega, sest ainult nii taastluuakse pidevalt seda maad hoidnud kultuurivälja kogu rahva eduks.

Väärtused alahinnatud. Tegelikult on majandus üle- ja väärtuskultuur alahinnatud. Aga pikaajaline edukus, ka majandusedu, on võimalik vaid piisava hulga kõlbeliste inimestega, kelle moraalsed püsiväärtused suunavad igal alal teadmiste ja oskuste ellurakendamist heal ja õiglasel eesmärgil. Püsiväärtused on objektiivsed ja universaalsed moraaltöed – õiglus, hoolivus, ausus ja sõnapidamine. Nendest kinnipidamine on võimaldanud kultuuridel ellu jääda ja areneda, nagu looduseadustest kinnipidamine tagab pikaajaliselt sobiva elukeskkonna elusloodusele ja inimesele.

Just tänu püsiväärtustega inimestele oleme meiegi püsinud, luues põliskultuurina eripärase, sellele maale omase elulaadi, milles on ühendatud üldinimlikud püsiväärtused kui inimese heade tegude allikas ja meie regionaalsed eripärad. Need üheskoos moodustavad kordumatu rikkuse. Et püsida edukas, tuleb igaühel oma teadmisi kasutada meie elulaadi hoidmiseks ja kaitsmiseks, sobivalt ja jõukohaselt täiendades, kuid mitte vägivaldselt muutes. Oluline on, et riik ja rahvas toimiksid samasuunaliselt.

Ajaproovile vastu pidanud püsiväärtusi kannab rahva eliit. Selle osakaalu kasvatamisel igal elualal on kõige odavam ja tõhusam edukuse reserv, mida kasutatakse paraku ebapiisavalt.

Kõlbeline eliit kaitseb vaimselt ja füüsiliselt terve inimese elukeskkonda. Rahva eliidi mõiste erineb siin tavakäsitlusest, sest seda iseloomustatakse vaid isiksuste ühistunnuse – moraalsete väärtuste – kaudu. Neist enamik on suhtelised, muutudes ajas ja ruumis. Väärtuspiiriks on kõlbelised püsiväärtused: isiksuse süvaomadu-

Edukas Eesti

MEERI LAKSON
majandusgeograaf

„Eliit loob turvalisust, kaitses põhi vajaduste katmist kogu riigis.

sed, mille objektiivne iseloom tuleneb vajadusest kaitsta elu ja kultuuri püsimist. Vald kondlikku tipptaset tähistav eliit – näiteks võimu-, äri- või vaimueliit – võib, aga ei tarvitse moraalses mõttes kuuluda rahva paremiku hulka. Seetõttu saab rahva eliit olla vaid kõlbeline.

Optimaalne kultuuriruum. Eliit loob turvalisust, kaitses põhi vajaduste häireteta katmist kogu riigis: terve inimese taastootmist, õiguskindlust, teadmiste edastamist, elatusvahendite tootmist ja hingehoidu. See ilmneb suhtumises kultuurivälja loomise tingimustesse. Õiglus tegudes peegeldab suhtumist õiglasesse ühiseesmärgi – püsimisse. Hoolivus puudutab kaitsvat suhtumist kõigisse arengussuundadesse – iseendasse, perekonda ja inimvarasse, loodusvaradesse, loodud varadesse ja riiki. Ausus määrab suhtumise töösse, sõnapidamine koostöösse.

Tulemus on optimaalne kultuuriruum tervele inimesele, kui seda ei rikkuks väärtuspiiride ületamisest tulenevate arenguotude kasv: äririigistumine ja külade väljasuremine, elutahte langus, vaimse ja füüsilise tervise häired, enasthävitav elulaad, kuritegevus, asendustegevused jne. Kui optimaalne kultuuriruum annab võimaluse maksimaalseks potentsiaalseks majanduskasvuks, siis nüüdisaegsete ohtudega kaasnevate kahjude tõttu see ei realiseeru. Kui eliiti pole piisavalt, võivad kulud riigi pankrotti viia.

Edukuse võti on isiksuse tasandil – tema veendumuste ja tahte kujunemises. Usaldusväärsed, väärtuskeskse kompetentsusega inimesed on kullafond, kelle toel eliiti laiendada. Nende abil kinnistub ühiseesmärk – põlise kultuurivälja säilimine – samasuunaliste tegevuste kaudu nii riiklikul kui ka riigivälistel juhtimistasanditel.

Selleks on vaja igaühe veendumust, et püsiva edu aluseks saab olla vaid kooskõla looduseadustest tulenevate taluvuspiiridega nii looduses kui ka ühiskonnas, tahe isiklikult panustada väärtuskeskmesse riiklikku strateegiasse, ja valikuoskus.

Veendumused ja tahe on kujundatavad nii enesekasvatusega kui ka teiste mõtteviisi muuttes, eelkõige isikliku eeskujuga. Esmane juhtimisotsus tuleb aga alati teha omaenese väärtuste hoidmiseks püsiväärtuste piires. Kui suudame edeneda väärtuskultuuris, muutes püsiväärtused püsivaks majanduskasuks kõigile, võib meie kogemusest kujuneda Euroopa Liitu mõjutav edulugu.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPAeva ARVAMUSKONKURSIL “EDUKAS EESTI”.

EDUKAS EESTI

Tasuta **WiFi** saagu Eesti visiitkaardiks

Riik võiks võtta eesmärgi sõlmida kokkulepe 3G/4G sideteevuse pakkujatega, mille tulemusena võimaldataks ühiselt kasutada üleriigiliselt levivat tasuta WiFi võrku. Vastutasuks alandatakse võrdsele kõigi sideteenuse pakkujate maksumäärasid.

Eesti Nokia ei ole tänapäeval ilmselt õige väljendusviis, otsimaks ja iseloomustamiseks riigi edusümbolit. Lihtsam ja sõltumatum oleks ehk Eesti visiitkaart, ja neid võib olla ka mitu. Seni on Eesti kõnekamaid visiitkaarte konkurentsilt Skype.

SIIM KAEVATS
Masskampaniadi.neti loov- ja tegevjuht

Edukas Eesti

„Vastutasuks alandaks riik kõigi sideteenuse pakkujate maksumäärasid.

Arvatakse, et 2014. aasta lõpuks on inimeste kasutuses rohkem nutitelefone kui arvuteid. Seega on internet igapäevaelu lahutamatu osa – kui täpne olla, siis mobiilne internet. Praegu see maksab.

Passiivne kõmuturundus. Eestist võiks saada esimene riik maailmas, kus võimaldatakse üleriigiliselt tasuta WiFi. Riigi ainus otsene rahaline investeering oleks sideteenuste pakkujatele süsteemi ülesseadmise eest, kuid tasuta lairibaühenduse võimaldamise ja hoolduse

vastutasuks alandaks riik võrdsele kõigi sideteenuse pakkujate maksumäärasid.

Google, Microsoft ja teised IT-gigandid leiavad, et kõigile vaba WiFi-teenus mõjutaks plahvatuslikult innovatsiooni. See paneks looma seadmeid, millest saaks kasu enamik inimesi. Meie aga saaksime kasu tahes maailmas uhkusega öelda: meil on tasuta WiFi. See vallandaks mis tahes riigis passiivse kõmuturunduse Eesti kohta.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPAeva ARVAMUSKONKURSIL “EDUKAS EESTI”.

ANARHIA PUNKLAULUPEO RAHAASJADES. Osaliselt maksumaksja rahaga rahastatud ja Tallinn 2011 kultuuripealinn raames korraldatud Punk Laulupidu varjutavad vassimiskahtlused.
RENAULT-NISSANI JUHT: EUROOPA AUTOTURG ON KOKKU KUKKUMAS. Euroopa autoturg seisab silmitsi kuristiku servaga ning regiooni nõudluse langus on

sel aastal näidanud väikseid taastumismärke, ütles CNBC-le maailma suuruselt neljanda autotootja Renault-Nissani juht Carlos Ghosn.
JOSING: VÄIKEFIRMAD HOIAVAD PALGAD MADALAD. Eestis hoiab palgad madalal suurfirmade nappus, arvas Konjunktuaari-instituudi direktor Marje Josing. Keskmises Eesti ettevõttes töötab 6 inimest.

EDUKAS EESTI

Oma võimalustest **teadlik** õpilane valib õige eriala

Kooliõpilastele tuleks juba põhikoolis anda vastavas programmis infot selle kohta, milliseid koole ja erialasid üldse olemas on. Neile tuleks tutvustada, missuguseid aineid on vaja selle või teise eriala omandamiseks õppida. Lapsi tuleks innustada õppima erialasid, mis neid tõesti huvitavad. Praegu valivad õpilased sageli eksameid neis ainetes, mida nad paremini oskavad, ja vaatavad pärast, missugust eriala nende abil õppima pääseb.

Nõudlus ja palk. Õpilastele tuleks teadvustada ka seda, millised on keskmised palgad eri elukutsetel. Sama oluline on õpetada, milliseid riske, hüvesid, miinuseid ja plusse võib ühe või teise elukutsega kaasneda; missugused on enese täiendava harimise ja karjääri võimalused, kui suur on nõudlus eri erialade spetsialiste järele, kui palju oli lõpetajaid eelmistel aastatel ning millised on alternatiivid, kui pole võimalust soovitud erialale õppima minna. Seda kõike tuleks selgitada nii kõrgkoolide kui ka kutseõppe kohta.
 Ka tuleks õpilasi suunata

JAANIKA SIIMETS
 üliõpilane

”
Firmad võiksid anda õpilastele lahendada ülesandeid, mis nende firmas lahendust vajavad.

mõtlema oma tulevikule. Nad peaksid endale teadvustama, et tuleb hetk, mil nad peavad valima, mida oma eluga peale hakata. Nad peavad saama teadlikuks oma võimalustest ning sellest, kuidas eesmärgini jõuda. Õpilased peavad tajuma, et nad on tulevased täiskasvanud, kes teevad eeldatavasti tööd. Neile tuleks teha teste, mis näitaks, milleks neil tegelikult võimeid on. Mingil määral on selised testid ka praegu koolides olemas, kuid need on pinnapealsed ning tagasiside õpilastele on kehv.

Edukas Eesti

EDUKAS EESTI

Probleemse pere noort saaks aidata heatahtlik **mentor**

Probleemsete perede noored vajavad kõige enam kontakti inimestega, kellel on elus paremini läinud, kellel on oskusi ja tahtmist noort suunata ning aidata tal avastada teistsugust elu. Nimetagem neid mentoriteks.
 Võimalikud mentorid on meie seas kindlasti olemas: üksikisikud, pered või väiksemad sõpruskonnad, kes on valmis võtma endale kohustuse olla toeks ja abiks noorele inimesele pikema aja jooksul. Need inimesed aitaksid noorel avastada iseennast, julgustaksid teoks tegema oma unistusi ning aitaksid sellele kõigele kaasa, kasutades oma oskusi, teadmisi ja kogemusi.
 Meie jaoks lihtsad asjad, nagu kinos, kontserdil või teatris käimine, on probleemsete perede noorte jaoks kättesaamatud. On palju näiteid tegevustest, mis võiksid mõjutada noore maailmapilti ning tema edasisi valikuid: mentor võib ta võtta kaasa maale või matkale, aidata leida suveks tööd, juhti-

KRISTA MERESMAA
 kolme lapse ema

”
Need inimesed aitaksid noorel end avastada ja julgustaksid oma unistusi teoks tegema.

da tähelepanu mõnele huvitavale sündmusele, pista pihku hea raamat, võimaldada käia trennis või huviringis. Oluline on ka materiaalne maailm – raha ja asjad. Mentor saaks aidata selles maailmas orienteeruda ja võimaluse piires abiks olla.
Kontakti korraldamine. Võtmekoht on küsimus, kuidas korraldada esimene kontakt pere ja mentori vahel. Arusaa-

Edukas Eesti

davalt on need pered peaaegu “nähtamatud”. Neist teavad lisaks kohalikule sotsiaaltöötajale veel lapse õpetaja ja pere naaber. Loomulik oleks alustada sotsiaaltöötajast, kes võiks pere ja mentoriks soovija kokku viia ning edasisega kursis olla.

Pikaajaline suhe. Teisalt on mentoriks olemine meil üsna tundmatu. Levinud on asenduskodude toetamine ja ühekordse materiaalse toe pakumine, teisalt ka asenduspereks või kasuvanemaks hakkamine. Mentorlus oleks vahepealne variant, mis eeldab pikaajalist usalduslikku suhtlust, kuid toimib koostöös pere ja sotsiaaltöötajaga. Kindlasti on toimivaid näiteid juba elust ka võtta. Tõenäoliselt on need kontaktid sündinud juhuslikult või tuttavate kaudu. Ideed võiks propageerida laiemalt ning siluda sellele teed, vajadusel seadusi korrastades.
 ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSIL “EDUKAS EESTI”.

Edukas Eesti

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Parim koht keelte õppimiseks!

INGLISE keel
 VENE keel
 jt. keeled

keeltekoool@link.ee
www.link.ee
 50 37 869

TELLI HALUPUUD JUBA TÄNA!

Halupuud kontaineris (toores, kuiv).
 Transport hinna sees.
 Lisaks pakume **süütepulki, suitsutuslaastu ja multzi.**

Info tel 5333 22 84, www.halupuu.ee

VÕLGLASED SOOMES?

Kiirhagiavalduste esitamine tasumata arvete alusel. Nõustamine eesti keeles.
Mauren OÜ Seppo Maunula
 info tel 55 64 64 74, seppo@mauren.ee

ML-TRANSPORT

Osakoormate vedu tagaluukautodega TALLINN – HELSINKI – TALLINN

Enne kl 12 tellitud veos järgmisel tööpäeval sihtkohas!

tel: +372 505 5074
 info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

KAARDID ENNUSTAVAD
 Tel 900 1727 • 24 h

Hind 1,09 €/min
 Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
 Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

.....

MÜÜA TEGUTSEV KIRBUTURG VIIMSIS

www.kirbukad.ee • tel 5322 5397

teenuste rubriigi standardreklaam
 42x26 mm hinnaga 15€

Reklaami tellimine: reklaam@aripaev.ee
 Tel 667 0105 • faks 667 0200

Nurmiko Aiandipood
 Tel 673 7530, aiandipood@nurmiko.ee

Parim valik tulpe uuenenud Nurmiko Aiandipoest

www.nurmiko.ee

Äripäev

Ariko Reservi kliendiks on Eesti üks suuremaid ettevõtjale suunatud infotootjaid Äripäeva teabekirjastus. Üksuse tooteportfelli kuulub 26 professionaalset ja pidevalt uuenevat käsiraamatut nii paber- kui veebiversioonis, 3 erialaajakirja raamatupidajatele, personalijuhtidele ja kommunikatsioonispetsialistidele ning 3 erialast infolehte.

Otsime meeskonda

TEABEKIRJASTUSE OSAKONNA JUHATAJAT

kelle ülesandeks on üksuse tegevuse juhtimine ja tooteportfelli arendamine.

Oled sobiv kandidaat, kui

- tunned hästi ettevõtete info- ja teabevajadust
- oled tulemustele orienteeritud
- omad müügi- ja läbirääkimiste kogemust
- oskad inimesi motiveerida ja oled töötanud juhina
- hindad meeskonnatööd ning head tööõhkkonda
- julged astuda vastu uutele väljakutsetele ja võtta vastutust.

Kasuks tulevad

- teadmised ja kogemused meedia-, konsultatsiooni- või koolitusvaldkonnast
- võõrkeelte oskus.

Ettevõtte pakub eneseteostust rahvusvahelises kontsernis, kogemuste vahetamist kolleegidega Taanist, Rootsist, Soomest, Hiinast, Venemaalt, Ukrainast ja Leedust, kaasaegset töökeskkonda ja toredat kollektiivi.

Kandidateerimiseks palun saatke oma CV ja soovivaldus märgusõnaga „Osakonna juhataja“ 21. märtsiks e-posti aadressile igor@areserv.ee. Konsultant Igor Päss.

Tööpakkumine internetis **JOB.EE**

Edukas Eesti

Avaldame täna ja homme lisakülgedel arvamuskonkursile "Edukas Eesti" viimastel nädalatel laekunud paremad ideed.

KARJÄÄRINÕUSTAMINE

Eesti vajab hingerahu

Et õiged, kuid tüütuseni kõlanud inimkeskus, hoolivus ja ühtehoidmine saaksid tegelikkuseks, tasub tõsta keskmesse psühholoogia, sest kogu riigi edu tagavad iga inimese laabuvad suhted, töö ja (elu)tarvus. Vajame karjääri- ehk elunõustamist nii inseneride kui ka inimehingede inseneride kaasabil.

Hingerahu ei saa arvudesse panna, kuid ometi on see tegelikult ka suurepärase majandusnäitajate alus. Kuna liiga paljudel Eesti inimestel napib hingerahu, tõrgub nende sisemine mina vastu võtmast arve ning fakte, mis meie tublidust kinnitavad.

Vajame asjatundlikku karjäärinõustamist. Kuna edukas töö on hingerahu koostisosa, ei tähenda karjäär üksnes ameti õppimist ja tööd, vaid inimsuhteid tervikuna, mistõttu võime nimetada karjäärinõustamist ka elunõustamiseks.

See tähendab inimese elukaigu kujundamisele ja tema vaimu toetamisele keskendunud tegevuste asetamist keskpunkti ning vastavate asjatundjate abi kättesaadavust kõigile. Nende alade tundjate – psühholoogidest vaimuliken – tegevust on vaja senisest enam väärtustada ja tunnustada need valdkonnad riigi üheks prioriteediks.

Eetikakoodeksit vajab iga ettevõtte ja organisatsioon. Miks mitte ka perekond. Eriti tähtis on heade tavade kirjanepanek, mis võimaldab meelde tuletada: mängi ausat mängu; ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sinule tehtaks; jaga teistega; kui oled valesti teinud, siis palu andeks; kui teine kukub, aita ta üles.

Riigi väiksust eelisena kasutades võiks meil olemas olla ideeminister, kelle ametiülesanne on rahva ehk oma pere kõikide liikmete heade mõtete ärgitamine, kogumine, koordineerimine ja teoks saamiseni viimine, mis ühtlasi tähendab juhtide ja rahva vahel usaldusliku õhkkonna loomist ja hoidmist. Eesti käsitlemine ja juhtimine ühise perena, teiste kõrval ka pensionäride elukogemuse

HILLE KARM
kirjanik

Hingerahu ei saa arvudesse peanna, kuid ometi on see tegelikult ka suurepärase majandusnäitajate alus.

väärtustamine võimaldab suurendada põlvkondade vahelist sidet.

Hingerahu üks võtmesõnu on koostöö. Oleme loomult individualistid, soovides olla üleaeasest pigem üle, mitte temaga koos. Ennekoike riigi juhid peaksid olema rahva teenrid, mitte kõrgid kuningad. Teenerluse põhimõtet aitab väärtustada, kui nii sõnalise tunnustusega kui ka inimväärse palgaga peetakse tähtsaks mis tahes alal teeninujaid.

Töö olgu nauding. Niisamuti saab igaüks meist meelepäraste ja võimetekohase tööga olla kaasinimestele asjatundlik ja sõbralik teener. Just sellises, tavatult alandlikus koostöös kaasinimese kordasaadetut tarbides ja tänu sellele kuningliku tundeni jõudes suudame muuta arusaamist töö mõistest.

Töö ei pea olema raske, nagu Eestis aastasadu on sisenatutud ja nagu ka sünges leivareklaamis kuulutab kivi-mürakat kandev rahvarõivais näitsik: mida raskem töö, seda magusam leib. Pole patt uskuda vastupidist: tööd tuleb teha naudinguga.

Elunõustamine ehk inimese sisemiste valikute leidmine ja toetamine, mis annab hingerahu ja viib ühisele edule, tähendab hoiakute ja mentaaliteedi muutmist. See ei sünni üleöö, kuid kui ei alusta, ei jõua selleni kunagi. Nüüd on aeg inimeste sisemuses korraldada luua.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ARIPÄEVA ARVAMUSKONKURSIL "EDUKAS EESTI".

RAKENDUSHARIDUS

Eesti ettevõtetus ootab rohkem rakendusharitud noori

Vastutustundlik, kooshoidev ja haritud rahvas on riigile kõige olulisem, teiseks ettevõtetus. Praegu õpetatakse koolis ettevõtlust liiga vähe. Ettevõtlikkuse kasvatamine ei eelda tingimata akadeemilist kõrgharidust, rohkem oleks vaja populariseerida rakenduslikku (kõrg-)haridust ja arusaama, et ainus õige amet ei ole tippjuht.

Eestis õpib praegu 67 000 noort ülikoolides ja näiteks viis korda suuremas riigis Šveitsis ainult umbes 111 000. Ilmselt pole nt paljudel Šveitsi kellaspeppadel akadeemilist kõrgharidust ega ka enamikul Šveitsi väikeste ja kesksuurte firmade juhtidel ning omanikel, aga sellegipoolest on nad väga edukad ja nende firmad annavad tööd 75%-le riigi tööga hõivatud elanikkonnale.

Eestis üritavad paljud iga hinna eest saada akadeemilist kõrgharidust, samal ajal kurdavad kohalikud (tootmis-) ettevõtjad professionaalsete keskastmejuhtide puudust. Ühe mu sõbra naine ostis paar aastat tagasi osaluse torufirmas lihtsalt näitamaks, et tubli naine saab selles valdkonnas vähemalt sama hästi hakkama kui mehed. Saabki, ja valdkond on väga tulus! Harry Egipti nõukogudeaegseid reklaame, mis kutsusid rokkmuusika saatel noori kutsekoolidesse, võiks lasta pisut kaasajastada ja uuesti näidata.

Praktilised oskused. Sellal kui praegusest suurem hulk noori võiks suunduda kutse- ja rakenduslikoolidesse, peaks lattu ülikoolilõpetajate jaoks olema eriti kõrgel. Praegu on paljude tööandjate jaoks probleem, et ülikoolilõpetajatel ei ole piisavalt praktilisi oskusi, et alustada edukalt tööelu. Kõik Eesti ülikoolid võiksid luua tugevad vilistlasorganisatsioonid ja tasapisi juurutada traditsiooni, et vilistlasele oleks auasi organiseerida vähemalt ühele tudengile praktika-koht igal aastal ja kaasa aidata praktilise kursuse või magistratöö teema valimisel. Siin võiks eeskujuks tuua Rootsi ning näiteks Stockholmi ja Uppsala ülikooli.

Haridusteema alla kuulub ka ajateenistus. Väga hea, et Eesti on säilitanud kaitsepoliitika, mis põhineb ajateenijate koolitamisel, ega ole valinud Läti suunda professionaalse sõjaväe poole. Aega teenima peaks saatma valdava enamiku noori – kas relvaga või ilma, see polegi nii oluline. Kui sõjaväeteenistus on hästi korraldatud, kasvatab see isamaalisust ja vastutustunnet, harjutab elama ja töötama koos teistega ning annab

AKU SORAINEN
advokaadibüroo Sorainen asutaja ja vanempartner

Paljudel Šveitsi firmajuhtidel pole kõrgharidust, aga nad on sellegipoolest väga edukad.

kasulikke praktilisi ja tehnilisi oskusi noortele, kes on harjunud suurema osa ajast kodus arvutit näppima.

Parimad saavad sõjaväes juba ka esimese väärtusliku võimaluse harjutada juhtimist (nt Soomes eeldatakse tihti juhupositsioonile kandideerivalt mehelt reservohvitserikooli läbimist). Ka kulub nooremale põlvkonnale marjaks ära distsipliini ja sportliku eluviisiga harjumise võimalus. Iisrael on ekstreemne, aga siiski hea näide, kuidas väikeses riigis on suudetud liita eri rahvused ja luua kõrge elatustase. Arvatakse, et ajateenistusel on selles suur roll.

Rohkem vastutust. Ettevõtetus ja haridusega käivad kaasas ka vabatahtlikud organisatsioonid ja ettevõtmised, MTÜd. Maksude madalal hoidmiseks peavad inimesed võtma ise rohkem vastutust. Võrdluseks saab tuua kõrge maksukoormaga Põhjamaad, kus ongi harjutud, et riik vastutab ning hoolib kõige ja kõikide eest.

Riik võiks tagada piisavad ja vajalikud tööriistad ka vabatahtlike tuletõrjele ja kiirabile. Vabatahtlike abipolitseinike koolitamine on hea algatus. See ei tähenda, et peaksime vähendama professionaalsete pritsimeeste või politseinike hulka, vaid võtma vabatahtlikud juurde.

Maksude asjus on Eesti senised valitsused tegeutsenud targalt. Maksusüsteem on lihtne ja ettevõtlust soosiv. Aga kas suudame hoida seda maksusüsteemi alles ka siis, kui Euroopa toetusfondidest tulevad miljardid eurod otsa saavad? Kui mitte, siis peaks alustama alkoholi-, tubaka- ja luksusesemete aktsiisi ning käibemaksu tõstmisest.

Selle järel võiks tõsta tulumaksuvaba miinimumi või alandada madalapalgaliste tulumaksu, et ümbrikupalku vähendada ja kasvata da maksumaksjate hulka. 3–4% võrra võiks tõsta kõrgepalgaliste tulumaksu, aga mitte rohkem, et neid mitte välismaale peletada. Kehtestada tuleks ka sotsiaalmaksu lagi, et suudaksime kõrgemini tasustatavaid spetsialiste palgata ja siin hoida või sisse tuua, sest nemad omakorda looks töökohti teistele.

On oluline, et maksukoormus ettevõtjatele, kõrgepalgalistele juhtidele ja spetsialistidele on talutat, et ei tekiks ajude ja kapitali väljavoolu riigist.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ARIPÄEVA ARVAMUSKONKURSIL "EDUKAS EESTI".

PÖLLUMAJANDUS

Loome puu- ja köögiviljabörsi

Loome Eesti puu- ja köögiviljakasvatajatele internetis oksjoniportaali. Aastaid puu- ja köögiviljadega tegelenud inimesena tean, et Eesti talunikud kasvatavad kõike, mis meie maal kasvab: peale tavapärase kartuli, mugulsibula, kapsa, kurgi, porgandi ja küüslauku ka näiteks brokkoliti, lillkapsast ja porrut. Rääkimata õuntest, ploomidest, kirsidest, sõstardest, maasikatest jne.

Kes müüb, kus müüb? Seega: head kaup meil on, kuid puudub hea koht oma toodangu müügiks. Igal sügisel on Peipsi-äärsed sibulakasvatajad hädas saagi müümise: ostjaid oleks, aga ostjatel ei ole infot, kes müüb, kus müüb, millal müüb ja mis hinnaga müüb.

UNO KIVIVÄLI
Bambona Tartu lao juhataja

Tootja paneb pakkumise üles, näiteks 10 kilo küüslauku, lisab alghinna ja hakkab pakkumisi ootama.

Eesti talunike interneti puu- ja köögiviljabörsi töötab enam-vähem samadel põhimõtetel nagu tuntud oksjoniportaali eBay.com ja osta.ee. Tootja paneb sinna kaubapakkumise üles, näiteks 10 kilo küüslauku, lisab alghinna ning hakkab pakkumisi ootama. Kui pakkumiste tegemise aeg lõpeb, korraldab tootja kõrgeimat hinda pakkunud huvilisele kauba viimise soovitud kohale.

Veebikaamera kaudu ostja näeb kaup, mida ta ostab, reaajas. Loomulikult tuleb mõelda sellele, kuidas petturid eemal hoida. Aga selle vastu leiab rohtu – Eesti on tuntud IT-inimeste nutikuse poolest.

Esialgu võiks Eesti talunike oksjoniportaalis pakkuda puu- ja köögivilja. Kui portaali hästi

tööle hakkab, võiksid seal kaubelda ka teravilja-, piima- ja lihatootjad. Müüa ja osta võiks seal ka põllutööriistu ja -masinaid. Nii saaks sellest oksjoniportaalist kauplemiskoht kõigile inimestele ja firmadele, kes tegelevad põllumajandusega.

Mitmes keeles. Portaali peab olema mitmes keeles, sest siis saavad seal kaubelda ka Eestis elavad välismaalased (keda on hulgi, söögikohtades töötab väga palju välismaalastest kokki) ning ka siit kaugemal elavad inimesed. Alustada võiks eesti-, vene- ja ingliskeelse portaalliga, hiljem lisada soome ja saksa keel.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ARIPÄEVA ARVAMUSKONKURSIL "EDUKAS EESTI".

EKSPORT

Kaubandusesindus eksporditurul

Eesti riiklik eesmärk peab olema tugevate kaubandus-esinduste rajamine olulis-tel eksporditurgudel. Statis-tikaameti andmetel on aas-tatel 2008–2012 üle 70% eks-pordist läinud üheksasse riiki: USA, Holland, Leedu, Läti, Norra, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Venemaa. TOP 5-s on Soome, Rootsi, Venemaa, Läti ja Saksamaa.

Turupotentsiaali arvestades tuleb USA ja Hiina lisada ning Läti välja jätta. Jääb kuus riiki, kuhu fookus suunata.

Kompetentsikeskus. Esin-duse nime väärrib kontor, kus eksporditööri käsutuses on kohalikku keelt ja kultuuri mõistev ärikonsultant, äri-analüütik ning turunduseks-pert.

Esindus on eraõiguslik kompetentsikeskus, kust Eesi ettevõtte saab soodsalt vaja-likku nõustamist ja tugitee-nuseid.

Lisaks peab esindus looma ja hoidma vajalikku kontakt-võrgustikku, mis ei kaoks per-sonali vahetudes. Esinduse ülesehitamine saab toimuda Ettevõtluse Arendamise Siht-asutuse (EAS), välisministee-riumi, Eesti Kaubandus-Töös-tuskoja ning välisriikides tä-na tegutsevate eraõiguslike Eesti kaubanduskodade koos-töös ja baasilt.

Eesti Kaubandus-Töös-tuskoja 2010. aasta ekspor-diprobleemide uuring üt-les muu hulgas, et Eesti ette-võtete väiksus ja omavaheli-se koostöö puudumine ei või-malda akumulereida edukaks ekspordiks vajalikke kompe-tenantse ja ressursse.

Siit tulenevalt on kauban-dusesinduste teenused vaja-likud kõigile meie ettevõtete-le, millel puuduvad vahendid

IVAR VESKIOJA
Eesti-Rootsi Kaubanduskoja juhatusel

”**Lahendus eeldab vaid poliitilist tahet ministeeriumitelt, turg on alati valmis.**

ning oskused ekspordi alus-tamiseks.

Rootsi ekspordiagentuuri Business Sweden teenused on subsideeritud riiklikest vahenditest. Tegemist ei ole riigiasutusega, riigil on 50% osalus. Rootsi on delegeerinud ekspordi toetamise eraõigus-likule organisatsioonile ju-ba 1972.

Staap rindest suurem. Praegu on EASis umbes 270 töö-tajat. Ekspordidivisjoni esi-n-daja on kolmes riigis, Root-sis, Soomes ja Norras. Divi-sjoni ülejäänud 26 töötajat on Eestis. Iga kümnes töötaja on seega ekspordi teenistuses ja 1% on eksporditööri toeks vä-listurgudel. EASi roll eurora-ha jaotamisel on staabi kvas-taanud sada korda suuremaks rindest.

Ettevõtja vajab kiiret ja tu-lemuslikku abi, mille saavad tagada kohapealsed võrgus-tikku ning kompetentsi oma-vad kaubandusesinduse töö-tajad. Lahendus eeldab vaid poliitilist tahet ministeeriu-mitelt, turg on alati valmis.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBA-MAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ARVA-MUSKONKURSIL "EDUKAS EESTI".

TÖÖTURG

Teeme kompetentsipõhise palgainfo kättesaadavaks

Eestil on võimalus lihtsate vahenditega luua ainulaadne tööturg ning eristuda kogu maailmas uuendusliku mudeliga, mis suu-rendaks märkimisväärselt töötu-ru efektiivsust. See võimalus on märkamatu

sündinud e-riigi arengu käigus ning seda toetab pidevalt avatumaks muutuv informatsioon. Inimesed on üha enam harjunud info lihtsa kättesaadavusega ning selle põhjal kiire otsustamisega. Kui internetipõhised eluloo ja töökuulutuste keskkonnad välja arvata, järgib meie tööturg sajandivanuseid reegleid. On aeg neid reegleid muuta.

Kui jälgite töökuulutusi, veendute kiiresti, et tööle kandideerimise kõige olulisem osa on esitada oma CV ehk elulookirjeldus. See on turul läbiv nähtus. Tööjõu turuhind on kiivalt hoitud saladus, millest kergitavad vaid pisut loori kallid ja vahetuntud palgauuringud. Liiatigi ei ole ükski tehtavatest palgauuringutest kompetentsipõhine, vaid kirjeldab palgatasemeid ametikohtade järgi.

Kaardistame kompetentsid ja nende turuhinna. Pakun lihtsa võtte, kuidas tööturu kompetentsivajadusi reaalselt mõõta. Seome omavahel kaks infovoogu – turul makstavat töötasud ja inimeste kompetentsid. Küsime, kui palju tööandjad reaalselt ühe või teise kompetentsiprofiili eest maksavad. See on kompetentside turuhind. Turumajandusele omaselt eeldame, et kõrgema hinnaga kompetentside järele on suurem nõudlus – järelikult tuleb neid kompetentse juurde toota.

Kujutage ennast töövõtja olukorda, kellele pakutakse vastutasuks oma kompetentsiprofiili määratlemise eest mingit hüvet. Kõige lihtsam on pakkuda rahalist hüvet – see on lihtne, arusaadav ja enamikku motiveerib. Oletame, et iga inimene, kes määratleb oma kompetentsiprofiili etteantud standardite järgi, saab riigilt täiendava maksusoodustuse. Näiteks saab ta igal aastal pisut suurema tulumaksutagastuse. Eeldades, et selline motivaator töötab, siis on meil paari aastaga olemas põhjalik enesehindamisel põhinev kaardistus Eesti tööjõu kompetentsidest. Kuid sellest üksi ei piisa.

Riigil, õigemini rahandusministeeriumil on suurepärane ülevaade makstavatest töötasudest – deklareerime neid kõik usinalt iga kuu ja iga aasta. Järelikult on meil tasuinfo juba olemas.

Kui meil on olemas tasuinfo ja kompetentsi-

RAINER AUNPU
Smart Valley OU juht

”**Iga inimese kompetentsiprofiili taga oleks tema n-ö hinnasilt.**

de kaardistus, jääb üle need kaks omavahel si-duda. Teisisõnu, iga inimese kompetentsiprofiili taga oleks tema n-ö hinnasilt. Idee saab teosta-da, luues e-maksuametisse vabatahtliku võima-luse määratleda deklareerija kompetentsiprofiil. Kompetentsiprofiilid (kutsestandardid) on suu-res osas juba olemas. Need on koostanud kutse-koda koostöös tööandjatega. Vastutasuks saab deklareerija näiteks 20eurose täiendava tulu-maksutagastuse. Protsess on deklareerija jaoks nii huvitav kui ka kasuv. Olemegi sidunud kaks infovoogu.

Nüüd jääb üle veel info avalikustada. NB! Ma ei räägi palgade avalikustamisest! Privaatsus säilib. Iga inimene näeb süsteemis endisel ainult enda andmeid, kuid kõigile on kättesaadav ka kogutud andmete põhjal koostatud statistika.

Saaksime kompetentsipõhise palgauuringu n-ö peo peale. Lihtsalt ja eraldi vaeva nägema-ta. Omades kõigile turuosalistele kättesaadavat kompetentsipõhist palgainfot ja seda infot õiges-ti kasutades võime esile kutsuda mitmesuguseid positiivseid protsesse.

Esiteks, kuna meie ees on selge seos kompe-tentside ja töötasu (turuhinna) vahel, liigub mõt-lemine tööturul kompetentsipõhise suunas. Töövõtjatel tekib võimalus oma turuväärtust ja arenguvajadusi analüüsida ning motivatsioon ennast arendada. Tööandjate ülesandepüstitused muutuvad läbimõeldumaks ja täpsemaks.

Teiseks, kui tööandjad koostavad ametikir-jeldusi ja töökuulutusi kompetentsipõhiselt, siis leiavad töövõtjad kiiremini tee sobivate tööand-jate ja töökohtade juurde. See tähendab sinna, kus nad tõenäoliselt kõige suuremat lisaväärtust loovad. Suureneb kogu tööturu efektiivsus.

Kõige olulisem on tööturu läbipaistvus. Mi-da suurem on läbipaistvus ja mida kiiremini lii-gub turul info, seda selgemad on arenguvajadu-sed ja seda kiiremini leiavad töötajad endale vää-rilise töö ning tööandjad väärilise töötaja. Suure-neb tööandjate motivatsioon arendada oma ini-mesi eesmärgistatult ning kujundada väärili-ne töökeskkond ning tasustusteed. Töötajatel te-kib arusaam enesearendamise vajadustest ja ku-juneb adekvaatne arusaam enda väärtusest. Kok-kuvõttes võidavad nii töövõtjad kui ka tööand-jad ning Eesti riigi majandus ja konkurentsivõi-me tervikuna.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMAJA, DANSKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ARVAMUSKONKURSIL "EDUKAS EESTI".

MEREMAJANDUS

Taaselustame meremajanduse: laevatöö ei lõpe kunagi

Vaeslapse ossa on jäänud majandusharu, mis on läbi aegade taganud töökohad: meremajandus tugeva kaubalaevastikuga. Meil oli 20. sajandil suur laevastik, vedasime kauptu kogu maailmas, oli kalalaevastik ja -tööstus, kus töötasid kümned tuhanded. Meil oli me-rehariduslik ja -tööstuslik oskusteave, mida eksportisime arengumaades. See võiks ka nüüd nii olla.

Neli aastat tagasi algas Eesti sadamatel koostöö Hiina konteineriterminalidega, kohe pidi-did saabuma tohutud transiitveod, kasvama töökohtade arv. Laiendasime küll sadamaid, muutsime mugavamaks raudteekauba piiriületuse, aga vee piiril lõpevad kõik teed. Ju-ba toona andsid Hiina majan-

MAIROLD WALK
meremees

”**Kui inimesed jäävad headel aegadel paikseks, kutsutakse tööjõudu välisriikidest. Kui on masu, saadetakse võõrtöölised koju.**

dustegelased mõista, et kui siin puudub laevastik, millega kauptu maailma viia, siis unustatu-gu me suured kaubavood Ees-ti kaudu. Siiani veavad võõras-te riikide kaubalaevad maailma meie toodetud ja ka riiki läbivat transiitkaupa. Sadamakail leh-vitame ikka veel talupoeglikult poole: tegelege meie kaubaga! Andes nii ära tulu ja töökohad.

Töökohtade reserv. Oma laevastik tagaks lisaks töökohta-de kasvule ka nende reservi. Kui inimesed jäävad headel aegadel paikseks ja töötavad kodu lähedal, vabanevad laevadel tööko-had ja kutsutakse tööjõudu vä-lisriikidest. Majanduskasvu ajal kasutataks võõrtöölisi ilma, et meie sotsiaalsüsteem ja rahvus-

lik keskkond oleks koormatud. Nii ei satuks me ka immigrat-sioonipoliitika surve alla nõud-misega, et on vaja rohkem võõr-töölisi elukohtade tagamisega.

Välistööjõudu kasutades ko-sutaksime riigieelarvet, pere-toetuste süsteeme ja pensioni-sambaidki. Kui on masu, saade-taks lühiajaliste lepingute alu-sel töötavad võõrtöölised lae-vadelt koju, vabastades töökohti. Rasketel aegadel laevade-le naastes ei lahkuks meie ini-mene kogu perekonnaga kodu-riigist.

Tööjõu tõhusaks rakenda-miseks tuleks luua ka riigi- ja kommerts-laevastiku IT-põhi-ne ühine tööbörss. Kui mõni laev-hooajaliste tööde tõttu peaks vähem tööjõudu vajama, siis ei läheks kvalifitseeritud töö-

jõud kaduma. Hea näide on jää-murdja personalikasutus – jää-puudumisel hoitakse laeval miinimumkoosseisu, täiskoor-musel suurendatakse persona-li ja suvistel perioodidel siirdub laev rahvusvahelistesse vetes-se tulusid teenima. Jäämurdjate tööjõud saaks hooajaliselt rak-endust kommerts-laevastikus ja samas saaks laeval kasutada erasektori spetsiifilist tööjõudu suviste eritööde jaoks.

Julgeolek. Globaalsele laevas-tikuturule naasmine on kulu-kas, kuid on edulugusid. Riigi toel on osaliselt taastunud lae-vastik Leedus ja Lätis. Kuid meil siin tuleks leida oma tee, kui-das tänapäevaseid lahendusi ja tehnoloogiad rakendades meie inimesed tahaksid hea meele-

ga merel töötada, olles vajadu-sel ühenduses kodustega. Riigi sajandaks sünnipäevaks võiks valmida meremajandusega seo-tud maailmatasemel infrast-ruktuur koos 25 000 uue tööko-haga merendusega seotud töös-tuses, teeninduses ja IT-sektoris.

Kui meil on oma lennukom-panii, riigisadamad ja riigi-raudtee, peaks kaubalaevasti-ku omamine samuti olema olu-line. Oma laevastikul on ka riigi-julgeoleku plaanis oluline osa. Kui näiteks peaks puhke-ma massiränded ja sõjad puh-ta vee ja toidu pärast, ei ole meil võtta ühtki laeva, millega oma rahvast, sõjaväge ja liitlasi va-rustada.

ARTIKKEL ILMUB EMT, TALLINNA KAUBAMA-JA, DANSKE BANKI JA ÄRIPÄEVA ARVAMUS-KONKURSIL "EDUKAS EESTI".

TÕUSJA

Verizon ja Vodafone arutavad omavahelisi suhteid.

LANGEJA

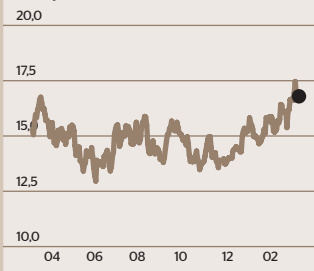
Iiri ehitusmaterjalide tootja ka-sum kahanes, aktsia langes.

Vodafone

179,3 GBp +6,35% ▲

CRH

16,90 EUR -3,40% ▼

ÄRIPÄEV 7. märts 2013

toimetaja Rainer Saad, tel 667 0398, e-post rainer.saad@aripaev.ee

Indeks**Buumiaegne tipp ületatud**

Dow Jonesi tööstuskeskmine

ALLIKAS: BLOOMBERG

USA BÖRS

Dow Jones vallutas uue tipu. Abi keskpankadelt

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Dow Jones'i tööstusindeks jõudis uue ajaloolise tähiseni, kuid kas rallil on jalad või on investorid muutunud taas kord liiga eufooriliseks?

Teisipäeval sulgus Dow Jones 14 254 punktil, mis on uus kõigi aegade rekord. S&P 500 lõpetas kõrgeimal tasemel pärast 2007. aasta oktoobrit ning on nüüd umbes kahe protsendi kaugusel uuest rekordkõrgest tasemest. Seevastu kauplemiskäibe poolest maailma suurim väärtuspaberibörs Nasdaq on alles 40% kaugusel oma 2000. aasta märtsi kõigi aegade tipust, kuhu jõuti enne internetimulli lõhkemist.

Dow võib rekordini jõudmises tänada keskpanku üle kogu maailma, mis on andnud märku, et jätkavad oma praeguseid stiimulprogramme. See on viinud valitsuse võlakirjade tootlused madalale ning suurema tootluse teenimiseks on investorid ostnud aktsiaid. Esmaspäeval teatas ka USA keskpank Föderaalreserv, et jätkab oma se-

nise võlakirjade programmiga, millega ostetakse iga kuu tähtajatult 85 miljardi dollari väärtuses võlakirju. See andis aktsiatele veel rohkem hoogu juurde.

“Me oleme turul muutunud liiga eufooriliseks ning see on alati nõrk koht,” ütles Blackstone Group LP asejuht Byron Wien Bloombergile. “Liiga palju raha on läinud aktsiaturule ning vähe reaalmajandusse. Ma arvan, et me võime näha marginaalide vähenemist ning pettumustvalmistavaid tulemusi.”

Dow indeksi liikmed American Express, Home Depot ja Caterpillar on alates 2009. aasta põhjast tõusnud rohkem kui 275 protsenti pärast 70 aasta suurimat majanduskriisi. Arvutitootja Hewlett-Packard on ainuke aktsia, mis on langenud alla 2009. aasta märtsi taset. Exxon Mobil, mis on tõusnud 39%, on indeksi teine nõrgim aktsia. Alates 2009. aasta märtsist on Dow Jones tõusnud rohkem kui 119 protsenti.

Turud käituvad, nagu oleks USA majandus taastumas täie hooga. Tegelikult võib olla põhjust muretsemiseks. Aktsiatele võib taastumine olla peaaegu täielik, kuid majanduse olukord annab jätkuvalt soovida. Kui 2007. aasta oktoobris

oli USA töötuse määr 4,7 protsenti, siis selle aasta jaanuaris oli see 7,9 protsenti. Kuigi palgad on sama perioodiga tõusnud 6,7%, on inflatsioon tõusnud üle 10 protsendi. 2007. aasta viimases kvartalis kasvas USA majandus 3%, kuid 2012. a viimases kvartalis ainult 0,1%. Ühtlasi on viimase viie ja poole aastaga ka Ameerika riigivõlg teinud suure hüppe. Kui 2007 oli võla suhe SKPse 65 protsenti, siis nüüd üle 100 protsenti.

Mõne investori sõnul valmistab praegu teadmatust see, mis saab siis, kui Föderaalreserv peaks oma võlakirjade ostmise programmi lõpetama. “Mis juhtub siis, kui kvantitatiivse leevendamise programm (QE) saab läbi,” ütles maaklerfirma BNY Convergex'i kauplemissosakonna juht Anthony Conroy BBC-le.

“Praegu ootab veel palju raha börsile pääsemist, kuid seniste tippude juures ei juhtu see tõenäoliselt enne mõningast tagasitõmmet,” ütles Lazard Capitali tegevjuht Art Hogan CNBC-le. Tema sõnul võivad investorid praegusest rallist hinged tõmmata ning see oleks täiesti loomulik, kuna Dow on aasta algusest tõusnud 9 protsenti.

Erainvestorid on sel aastal USA aktsiate ühisfondi pannud ainult 21 miljardit dollarit. See on võrdlemisi väike kogus võrreldes sellega, et alates

117,1

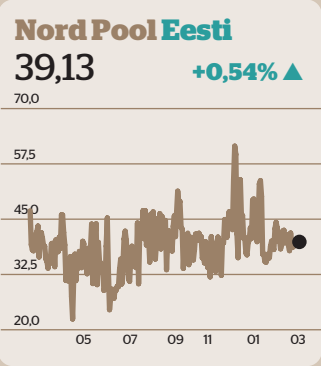
protsenti on Dow tööstuskeskmine indeks tõusnud nelja aasta tagusest madalseisust - 6547,05 punkti 9. märtsil 2009. Eelmise aasta märtsiga võrreldes on tõus olnud 8,77 protsenti.

3,25

protsendile kärpis eile ootamatult intressimäära Poola keskpank. Analüütikud ootasid intressikärbet 3,50 protsendile. Intressi kärbiti poole protsendipunkti võrra.

ELEKTER

Eratarbijad peaks arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.

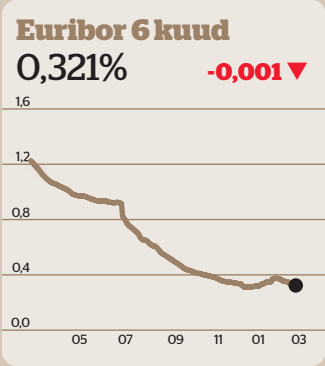
VALUUTA

Eurot on mõjutamas poliitili- sed mured euroala suurimates riikides.

INTRESS

Euroopa Keskpank ei pruu- gi enam baasintressimäärasid langetada.

RAHA

reklaam

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %								
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontakteeruge pangaga						
Swedbank***	0,01 (7)	-	-	-	0,06	0,16	0,26	0,36	0,46	0,56	190
Swedbank**	0,01 (7)		0,05	0,05	0,10	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50	0,70	0,90	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,25	0,30	0,35	0,60	0,70	1,00	1,20	-	200
Nordea Pank	0,10		0,10	0,15	0,20	0,35	0,45	0,55	-	-	320
Citadele Pank	-	-	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	1,30	1,30	150
Versobank	0,05	0,10	0,50	0,60	0,70	1,00	1,30	1,50	1,70	2,00	350
DNB	0,10(7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,15	0,25	0,30	0,55	0,75	1,00	1,20	1,20	100/200(4)
BIGBANK		-	0,15	0,20	0,25	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	0,90	1,25	2,00	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,50	0,50	0,95	1,30	2,05	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank			Kontakteeruge pangaga				
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,15	0,25	0,25	0,55	0,70	0,55	200
Citadele Pank	0,10	-	0,30	0,60	0,70	1,20	200
Versobank	0,30	0,30	0,50	1,00	1,30	1,50	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***tavades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0.10% kõrgem (3) personaalpong, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojäägil, (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägil **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Swedbank

Ava hoius ning osale rubla ja euro heitluses!

Pane vaba raha aastaks uuele investeerimis- hoiusele. Kui rubla euro suhtes kallineb, võid teenida 2,7–3,3%.

Otsustamiseks on aega kuni 11.03.2013.

Investeermishoiust pakub Swedbank AS. Tutvu tingimustega aadressil www.swedbank.ee, vajaduse korral konsulteeri spetsialistiga telefonil 613 1606.

VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▼

8,3159

Austraalia dollar	AUD	1,2670
Bulgaaria leev	BGN	1,9558
Hiina jüaan	CNY	8,1066
Hongkongi dollar	HKD	10,1099
India ruupia	INR	71,3700
Jaapani jeen	JPY	121,8500
Kanada dollar	CAD	1,3408
Korea won	KRW	1412,6900
Leedu liit	LTL	3,4528
Läti latti	LVL	0,7008
Norra kroon	NOK	7,4250

EUR/RUB ▼

39,9850

Poola zlot	PLN	4,1495
Rumeenia leu	RON	4,3578
Singapuri dollar	SGD	1,6244
Suurbritannia nael	GBP	0,8644
Sveitsi frank	CHF	1,2301
Taani kroon	DKK	7,4556
Tai baat	THB	38,7920
Tšehhi kroon	CZK	25,5650
Türgi liir	TRY	2,3365
Ungari forint	HUF	298,5500
USA dollar	USD	1,3035

BÖRSIKAUBAD

Kütused

06.03

USD	
Nafta IPE, bbl	110,81
Nafta NYMEX, bbl	90,13
Mootoribensiin, t	1014,00
Diislikütus, t	959,25
Kerge kütteõli, t	930,50
Masuut (1% väävel), t	625,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,518

Põllumajandus

06.03

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USC/nael	140,50
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	516,90
Kakao NYBOT, USD/t	2076,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	201,75
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	471,75

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid

05.03

USD/t	
Alumiinium LME	1985
Vask LME	7745
Plii LME	2223
Nikkel LME	16575
Tina LME	23530
Tsink LME	2008,5

Väärismetallid

06.03

USD/unts, unts = 31,1035 g	
Kuld COMEX	1570,19
Plaatina NYMEX	1585,48
Palladium NYMEX	737,75
Höbe COMEX	28,63

Tallinn

06.03

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,010	-0,98	2 032	-	-534,0%	1,42	0,0%
Baltika	0,774	4,59	20 598	34,0	8,0%	2,72	0,0%
Ekspress Grupp	1,060	0,95	2 019	12,4	6,4%	0,79	0,0%
Harju Elekter	2,640	0,00	2 904	12,2	7,7%	0,94	2,7%
Järvevana	0,545	-3,20	4 203	-	0,0%	0,65	0,0%
Merko Ehitus	6,500	0,00	27 601	15,0	6,6%	0,98	0,0%
Nordecon	1,170	0,00	0	25,3	5,1%	1,29	0,0%
Olympic EG	1,900	-1,04	174 021	11,8	28,0%	3,29	5,3%
Premia Foods	0,637	-0,47	2 021	280,0	0,2%	0,68	17,3%
Pro Kapital Grupp	2,250	0,90	897	-	-3,7%	1,85	0,0%
Silvano FG	2,660	1,53	147 886	7,4	27,5%	2,04	9,4%
Tallink Grupp	0,928	0,98	347 332	11,1	12,2%	1,36	0,0%
Tin Kaubamaja	6,050	0,00	49 021	11,7	14,4%	1,69	5,8%
Tallinna Vesi	10,000	0,00	96 682	8,8	26,7%	2,36	8,4%
Trigon PD	0,289	0,00	0	-	0,0%	0,60	0,0%
Skano Group	1,190	-0,83	23 931	-	-2,8%	0,72	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Riia

06.03

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,20	-0,76	5,20	0,71	-
Latvijas Gaze	6,32	1,94	11,94	0,59	-
Olainfarm	4,05	2,02	5,87	1,74	-

Vilnius

06.03

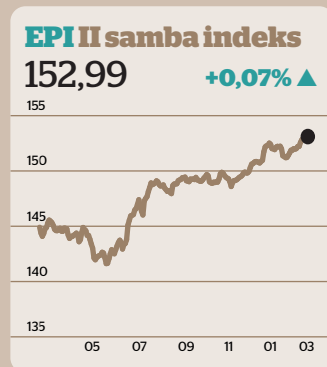
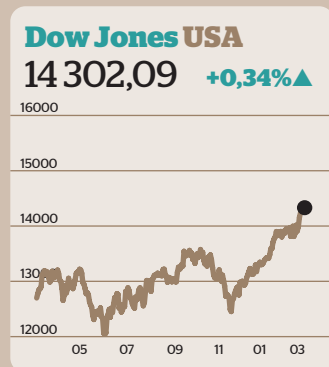
aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,58	0,78	-	3,8	4,1
City Service	2,010	1,01	15,3	1,2	11,4
Invalda	2,300	0,88	-	1,1	-
Linas Agro	0,670	-0,59	2,7	1,0	-
Panevezio Statybos	1,140	-2,56	19,4	0,6	-
Siauliu Bankas	0,271	-0,37	17,0	0,7	-
Snaige	0,471	2,39	-	1,7	-
TEO LT (Telekomas)	0,800	-0,12	13,5	2,1	7,2

Helsingi

06.03

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	4,20	-0,24	19,0	3,9	9,5
Citycon	2,53	0,80	10,4	0,9	5,3
Elisa Comm.	16,85	0,60	12,6	3,1	7,7
Finnair	3,01	0,67	-	0,5	-
Fortum	14,91	0,00	9,4	1,3	-
HKScan	3,91	0,77	14,1	0,5	4,3
Kesko	24,29	0,00	18,5	1,1	4,9
Neste Oil	11,38	-0,35	-	1,1	3,1
Nokia	2,79	2,35	-	1,3	7,2
Olvi	21,02	0,67	17,0	3,0	2,4
PKC Group	17,15	1,66	15,0	2,2	3,5
Stockmann	14,05	1,01	18,9	1,1	3,6
Stora Enso	5,30	-0,28	8,7	0,7	-
UPM Kymmene	9,24	0,82	-	0,8	6,5
YIT	17,39	0,58	12,2	2,1	4,0

22 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 7. märts 2013

toimetaja Romet Kreek, tel 667 0192, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

raamatupidaja.ee

4. aprill

Meriton Conference & Spa hotell

Lemmiklektori loeng:

Uus värbamiskontseptsioon. Kuidas leida tööturult üles talendid ja talendi potentsiaalid?

Käsitlemisele tulevad teemad:

**Miks tavakuulutused toovad kandidaate, kellega
meil midagi peale pole hakata?**

**Kuidas koostada kuulutusi, mis toovad ligi meie
jaoks parimaid?**

**Kuidas CV-sid ridade vahelt lugeda, milliseid
lisaülesandeid anda eelvoorudes?
Reaalsed näited ja meetodite läbi tegemine.**

**Traditsionaalse värbamise nõrgad kohad ja
kaasaegsed meetodid selle asendamiseks:
sotsiomeetria, interaktiivsed grupiintervjuud.**

Tagasiside andmine, mis tõstab ettevõtte mainet.

TIINA SAAR,
karjäärinõustaja ja
Proeksperti personalijuht

Äripäev

Loengu soodushind registreerumisel kuni 03.04.2013 169 eurot (km-ga 202,80 eurot), alates 04.04.2013 199 eurot (km-ga 238,80 eurot). Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus. Lisainfo ja registreerimine telefonil **667 0411** või projektijuht Anne-Ly Raudhein, tel 667 0107. www.raamatupidaja.ee

ÄRIPÄEVA KOOLITUSED

21. märts

MÜÜGIPSÜHHOLOOGIA

Kuidas klientidele õigesti läheneda?

Koolitaja on **AIRA TAMMEMÄE**

Hind 299 eurot (km-ga 358,8 eurot)

26.–27. märts ja 16. aprill

ÄRI INGLISE KEEL PRAKTIKAS

Kuidas visata peast grammatika
konstrueerija ja lasta vabaks suhtleja?

Koolitaja on **SIRET PAJU**

Hind 449 eurot (km-ga 538,8 eurot)

27. märts

KÕNELEMINE – SEE ON IMELIHTNE!

Kuidas muuta oma kõne veenvaks ja
meeldejäävaks?

Koolitaja on **MARTIN VEINMANN**

Hind 299 eurot (km-ga 358,8 eurot)

16.–17. aprill

IT PROJEKTJUHTIMINE

Kuidas tagada tulemuslik IT-projektide juhtimine?

Koolitaja on **TIIT VALM**

Hind 479 eurot (km-ga 574,8 eurot)

18.–19. aprill

TOOTMISE JUHTIMINE

JAH PLANEERIMINE

Kuidas suurendada efektiivsust tootmisettevõttes?

Koolitaja on **JAAK LAVIN**

Hind 479 eurot (km-ga 574,8 eurot)

Täpsed kavad aadressil www.koolitus.aripaev.ee

Info ja registreerimine aadressil koolituskeskus@aripaev.ee
või telefonil **667 0100**

Äripäev

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	3,42	3,54	3,47	12,49	7,03	10,74	4,70	-5,85	15 361 064
Avaroni Privaatportfell B, EUR	13,38	13,38	13,38	3,47	2,42	7,85	5,93	-	5 340 011
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	10,61	10,61	10,61	1,47	1,61	-	-	-	5 274 222

Compensa Life

04.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,35	-	2,50	16,30	8,20	4,20	5 227 803
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,86	-	0,50	5,10	4,30	-	495 981

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 31.12.2012.

Danske Capital AS

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	0,96	0,97	0,97	1,07	0,80	6,50	3,22	2,78	10 750 103
Danske Pension 50, EUR	1,11	1,12	1,12	1,47	1,51	6,85	3,30	2,84	146 605 517
Danske Pension Intress, EUR	0,87	0,88	0,88	0,68	0,01	5,90	3,14	3,24	3 337 668
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,41	1,44	1,42	7,34	3,04	9,47	6,14	4,54	3 027 480
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,75	0,77	0,76	2,92	-0,08	5,61	3,10		191 102

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,91	0,92	0,92	0,00	0,06	3,81	3,18	3,96	8 709 314,41
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,10	1,11	1,11	1,86	0,97	3,84	2,84	1,50	40 655 434,38
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,62	0,63	0,63	2,54	1,54	3,07	-	-	1 459 825,41
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,84	0,86	0,85	2,04	1,18	4,51	2,68	-	478 844,09
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,88	0,90	0,89	2,74	1,57	4,00	2,79	-	523 697,79
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,84	0,86	0,85	3,70	2,51	1,81	-0,76	-	545 647,26

LHV Varahaldus

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,37	1,39	1,39	2,04	1,83	7,04	5,97	5,13	162 679 734
Pensionifond M, EUR	1,10	1,11	1,11	1,38	1,01	6,46	5,03	6,47	25 011 791
Pensionifond S, EUR	1,17	1,18	1,18	0,78	0,19	5,23	4,00	7,46	36 701 361
Pensionifond XL, EUR	1,17	1,18	1,18	2,25	2,60	7,95	5,82	4,97	37 791 142
Pensionifond XS, EUR	1,08	1,09	1,09	0,72	0,05	6,08	4,36	7,29	8 454 390
Täiendav Pensionifond, EUR	1,30	1,31	1,31	7,85	2,77	8,47	6,09	3,64	4 768 139
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	8,92	9,01	9,01	14,12	9,86	12,32	13,13	-2,05	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	5,70	5,76	5,76	14,18	9,86	12,32	13,13	-2,06	5 745 172
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	8,16	8,25	8,25	15,11	1,84	0,06	1,10	-2,06	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	5,22	5,27	5,27	15,10	1,84	0,06	1,09	-	1 399 959

Nordea Pensions Estonia

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,93	0,94	0,94	2,22	2,77	5,32	5,33		49 655 017,31
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,76	0,77	0,77	2,82	4,17	6,04	5,76		5 400 917,68
Nordea Pensionifond B, EUR	0,89	0,90	0,90	1,50	1,22	5,58	4,91		10 743 548,03
Nordea Pensionifond C, EUR	0,82	0,82	0,82	0,76	-0,12	3,98	3,51		2 001 101,66
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,12	1,14	1,13	11,77	5,64	7,12	6,79		3 319 371,16
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,71	0,72	0,71	0,00	1,08	5,63			508 342,23

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117, tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015, tel 675 2295, faks 675 2895, funds@danskebank.ee, www.danskecapital.ee, www.danskebank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee

AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2680, faks 680 2681, info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee

NORDEA PENSIONS ESTONIA AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn, tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOBANK AS Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DANSKE BANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

692%

tootsid Venezuela võlakirjad äsja surnud pre-
sidenti Hugo Chávezi 14aastase võimuloleku
aja jooksul.

Almut Moeller: Praegu on Saksamaal ja Poo-
lal tugev teljemoment. Merkeli jaoks on Poola
kõige väärtuslikum partner Kesk-Euroopas.

Saksamaa välissuhete nõukogu analüütik selgitas, miks Saksamaa osaleb koos Prantsusmaaga Poola, Tšehhi, Slovakkia ja Ungari valitsusjuhtide kohtumisel. Saksamaa püüab leida Ida-Euroopas toetust kon- kurentsivõime tugevdamise ideele.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvaline, EUR	114,07	113,51	113,51	-	0,45	5,43	4,17	-	-
Konservatiivne, EUR	111,95	110,84	110,84	-	1,41	1,88	2,55	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,34	109,70	109,70	-	1,89	-0,36	1,61	-	-
Progressiivne, EUR	106,01	103,93	103,93	-	2,47	-3,16	0,12	-	-
Agressiivne, EUR	110,32	108,16	108,16	-	2,47	-2,78	0,14	-	-
Investeeringisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	139,65	138,95	138,95	-	0,52	6,22	4,71	-	-
Mandatum Life Global Food Abs, EUR	121,76	119,37	119,37	-	1,27	-7,22	0,33	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities Abs, EUR	106,71	104,62	104,62	-	1,04	-1,90	-0,94	-	-
Mandatum Life Global Equity Abs, EUR	137,55	134,85	134,85	-	1,92	0,78	-0,05	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	153,37	150,37	150,37	-	2,40	2,97	0,86	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,80	0,80	0,80	2,09	-0,36	3,91	3,11	1,17	42 038 180,96
Pensionifond K2, EUR	0,88	0,89	0,89	3,58	0,57	5,68	4,08	0,26	158 044 906,04
Pensionifond K3, EUR	1,03	1,04	1,04	6,42	1,88	7,02	5,32	0,31	400 534 536,21
Pensionifond K4, EUR	0,76	0,77	0,77	10,98	2,92	7,39	5,41		32 247 226,00
Pensionifond V1, EUR	1,18	1,20	1,20	4,65	0,92	7,74	4,78	-0,33	9 494 678,43
Pensionifond V2, EUR	0,92	0,93	0,93	8,18	2,59	8,65	5,59	-1,46	17 429 753,51
Pensionifond V3, EUR	1,07	1,08	1,08	13,11	4,36	8,70	5,67	-3,50	34 543 927,96
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	4,03	4,13	4,07	20,46	5,29	-9,83	-6,88	-16,64	5 765 592,92
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	8,46	8,67	8,55	25,29	0,58	17,56	3,81	-15,68	29 623 739,59
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	3,43	3,52	3,47	24,44	4,48	12,68	-3,70	-22,12	8 140 341,14
Fondifond 100, EUR	9,98	10,23	10,08	16,90	5,38	7,45	5,76	-2,58	63 421 060,53
Fondifond 30, EUR	11,12	11,40	11,23	6,19	1,69	7,41	4,08	0,90	14 220 000,43
Fondifond 60, EUR	10,69	10,96	10,80	10,87	3,34	7,70	5,26	-0,59	52 182 730,97
Venemaa Aktsiafond, EUR	15,77	16,17	15,93	31,34	4,60	-1,27	3,08	-8,51	49 841 534,17

AS SEB Varahaldus

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,733	0,740	0,740	2,85	2,73	2,97	2,49		9 109 426,18
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,902	0,911	0,911	0,84	-0,24	2,93	3,17	4,32	54 010 338,32
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,824	0,832	0,832	0,99	0,85	2,51	2,54		12 853 596,86
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,953	0,963	0,963	1,63	1,53	3,56	2,92	-1,42	270 990 136,45
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,913	0,931	0,922	12,67	3,58	3,39	4,07	-2,45	13 754 569,56
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,128	1,151	1,140	3,79	0,55	2,83	2,88	-0,66	10 437 858,42
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	7,122	7,266	7,194	11,11	3,270	4,320	5,880	-4,960	4 161 007,66
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	8,486	8,657	8,571	7,63	2,210	3,750	5,350	-3,360	6 010 702,18
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	10,650	10,865	10,758	3,42	0,520	5,910	4,990	1,100	1 135 007,40
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	13,104	13,104	13,104	5,21	-0,400	8,760	6,850	5,440	62 239 926,24
SEB Kasvufond A, EUR	6,550	6,682	6,616	21,87	-0,670	3,400	1,260	-5,420	14 861 127,28
Vahendatavad Fondid *									
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,504	1,504	1,504	2,91	-0,070	6,860	5,010	4,790	422 140 000,00
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	128,883	128,883	128,883	2,96	-0,300	3,820	5,060	5,190	157 500 000,00
SEB High Yield Fund, EUR	129,358	130,652	129,358	3,88	1,100	8,570	-	-	1 959 860 000,00
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,21	0,160	-0,160	0,040	-	55 910 000,00
SEB Strategy Balanced Fund	105,221	106,273	105,221	-	1,900	-	-	-	285 560 000,00
SEB Strategy Defensive Fund	105,059	105,059	105,059	-	1,130	-	-	-	196 920 000,00
SEB Strategy Growth Fund	106,760	107,828	106,760	-	3,970	-	-	-	201 170 000,00
SEB Strategy Opportunity Fund	105,248	106,300	105,248	-	3,070	-	-	-	296 300 000,00
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,835	2,893	2,864	20,13	0,560	9,610	2,540	-3,380	163 970 000,00
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,655	2,709	2,682	16,18	5,670	-1,000	-4,500	-6,260	73 040 000,00
SEB Russia Fund, EUR	9,821	10,019	9,920	24,53	2,660	-10,800	-0,090	-1,900	308 310 000,00

* Vahendatavate fondide tagasivõtmis- ja väljalaskehindude saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 31.01.2013.

Trigon Funds

05.03

	ost	müük	NAV	riski- aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	92,51	95,34	94,39	22,75	10,27	-8,45	-19,39		2516 347
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	178,05	183,51	181,69	17,85	9,67	6,76	0,65		5 050 104
Uus Euroopa Kasvufond, EUR	13,01	13,47	13,21	21,15	2,38	1,69	-6,40	-12,40	1804 182
Uus Euroopa Fond, EUR	20,49	21,22	20,80	13,67	2,14	11,54	9,40	-3,16	22 598 444
Venemaa Top Picks Fond, EUR	20,16	20,87	20,46	25,90	-1,42	-11,06	5,27	-0,13	9 638 780

pollumajandus.ee

26. märts

Oru hotell Tallinnas

PÄEVAKAVA:

Seminari sissejuhatus.

Seminaripäeva modereerib Baltic Agro ASi
arendusdirektor **MARGUS AMEERIKAS**

Mida pidada silmas rendilepingu sõlmimisel ja lõpetamisel?

Advokaadibüroo Aivar Pilv advokaat **KARIN PLOOM**

- Rendilepingu olemus ja erisused;
- Poolte õigused ja kohustused;
- Rendilepingu lõppemine ja õiguskaitsevahendid.

Rahvusvahelise müügilepingu erisused.

Advokaadibüroo Aivar Pilv vandeadvokaat **ILMAR-ERIK AAVAKIVI**

- Lepingupartneri õigusvõime kindlakstegemine;
- Müügilepingu eseme määratlemine;
- Poolte õigused ja kohustused ning õiguskaitsevahendid;
- Rahvusvahelisele müügilepingule kohaldatav õigus ja kohtualluvus.

Rahvusvahelised tarneklauslid ning Euroopa Liidu regulatsioon
põllumajandustoodete müügi kohta.

Advokaadibüroo Aivar Pilv vandeadvokaat **TAMBET LAASIK**

- Tarnekokkulepetest üldiselt;
- Incoterms tarneklauslid;
- Euroopa Liidu regulatsioon põllumajandustoodete müügi kohta.

Finantseerimisvõimalused põllumajandusseadmete omandamisel –
kas eelistada laenu või liisingut?

Advokaadibüroo Aivar Pilv vandeadvokaat **MERILIN VALDMAA**

- Põllumajandusseadmete omandamise finantseerimise võimalused;
- Laenu- ja liisingulepingute olemus ja õiguslik regulatsioon;
- Laenu- ja liisingulepingute olulisemad erisused.

Seminari lõpetamine.

Baltic Agro ASi arendusdirektor **MARGUS AMEERIKAS**

OLULISED
LEPINGUD
PÕLLUMAJANDUS-
SEKTORIS

Seminari eesmärgiks on anda ettevõtjale ülevaade
enamkasutatavate lepingute olemusest, vormistusest,
sisust ja nende lepingutega seotud kohustustest
ning vastutusest. Seminari sihtgrupiks on kõik
põllumajandussektoris tegutsevad ettevõtjad.

ADVOKAADIBÜROO AIVAR PILV
AIVAR PILV LAW OFFICE

Äripäev

Seminari **soodushind** kuni 20.02.2013 registreerudes
119 eurot (+km). Hiljem registreerujatele 169 eurot (+km).
Info ja registreerimine telefonil 55 53 3789 või
e-posti aadressil meelika@pollumajandus.ee,
registreerimine@aripaev.ee

www.pollumajandus.ee

Peeter Koppel: Aktsiatele on saanud kevad.

SEB privaatpanganduse strateeg Peeter Koppel esitles eile investeerimisväljavaadet. Toimub aktsiate revanš, selgus presentatsiooni-slaididest.

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

TÕUSJAD**Vodafone Group**

178,65 GBp

+5,96%**Scanfil**

0,89 EUR

+3,49%**Muenchener Rueckver.**

144,20 EUR

+3,07%**Bank of America**

11,85 USD

+2,55%**Ruukki Group**

0,44 EUR

+2,33%**Pohjola Bank A**

12,52 EUR

+2,04%

Verizon Communications püüab saavutada täielikku kontrolli ühisettevõtte Verizon Wirelessi üle, kus Vodafone'il on 45protsendine osalus.

Aktsiaturgudel käivad juba paanikaostud

Tavaliselt oleme harjunud rääkima börsidel paanikamüükidest, kuid seekord ostetakse paaniliselt aktsiaid. Saksamaa aktsiaturg saavutas eile enam kui viie aasta kõrgtaseme. Ühendkuningriigi börs käis ära viie aasta tipus.

“Need on paanikaostud,” ütles Reutersile BTIG Euroopa aktsiastrateegia juht Nick Xanders.

“Praeguses staadiumis tahavad kõik osta, kõik tahavad saada osa ning kõik kardavad jääda tootluselt konkurentidest maha.”

“Indeksid murduvad ülespoole vastupanutasetest ja see loob tõusuruumi,” ütles Assya Capitali institutsionaalse müügi juht Lionel Jardin. “Meelestatud on selline, et keskpangad jäävad mõneks ajaks ajama väga toetavat rahapoliitikat ja samal ajal on ettevõtteid toesti heas seisus – tugevate rahavoogudega.”

Lühikeseks müüjad surutakse nurka. Aktsiate langusele panustajad kannavad kaotusi.

“Praegust olukorda kauplemispõrandal mõjutab tohutult likviidsusest tingitud tugev hoog,” ütles Bloombergile Close Brothers Seydler Researchi juhatuse esimees Roger Peeters. “Tehniline olukord viib täiendava investorite huvini, kellel on aktsiate osakaal madal, või lühikeseks müünute seas, kes surutakse nurka.”

Aktsiaindeksid on jõudnud kriisieelsele tasemele. Saksamaa aktsiaindeks tõusis eile pärastlõunal kõrgeimale tasemele alates 2008. aasta jaanuarist.

“Peamiste indeksite pika aja börsitipud meelitavad isetäituvat enesekindlust ja jätkuvat ostu,” ütles Aired Capital Managementi investeerimisjuht daniel Weston.

Kuigi Euro Stoxx 50 indeks võib 2007. aasta tipust 40 protsenti madalamal, on Euroopa ettevõtete tulemused 61 protsenti kaugusel 2007. aasta tipust. Samas kui aktsiatel on hoog sees, miks mitte seda kasutada. Oht on see, et euroalal või ka mujal võib taas midagi hapuks minna ning see mõjutab lisaks investorite tuulelipuna kõikuvale kindlustundele ka pikemas perspektiivis ettevõtete kasumiteenimise võimet. Tallinna börsiindeks on väga lähedal vaid 2011. aasta tipptasemele.

ROMET KREEK
romet.kreek@aripaev.ee

”Praeguses staadiumis tahavad kõik osta, kõik tahavad saada osa ning kõik kardavad jääda tootluselt konkurentidest maha.”

BTIG Euroopa aktsiastrateegia juht Nick Xanders

RIKKUS

2023 – rikkaid poole rohkem

Aastakümne suureneb maailmas nende inimeste hulk, kellel on vähemalt 30 miljonit dollarit, 50% ning nende lemmikelukohad on London ja New York, vahendas Bloomberg Knight Franki rikkuseraportit. Need kaks linna jäävad maailma rikkaste lemmikohaks kuni 2023. aastani, kuigi uut rikkust luuakse kiiremini Aasias ja Ladina-Ameerikas.

“Rikkuse loomist ei ole piiranud ülemaailmne majanduskasvu aeglustumine. See pole ka avaldanud mõju esmaklassilisele kinnisvarale, kuna jätkub turvasadamate otsing,” ütles kinnisvaraanalüüsi firma Knight Franki ülemaailmse analüüsi juht Liam Bailey. “Need faktorid on tõenäoliselt peamised väärtuste määravad lühikeses ja keskpikas perspektiivis.”

Rikkaste inimeste ehk vähemalt 30 miljoni dollari omanike arv kasvas 2012. aastal viie protsendi ehk 8700 võrra. Kümne aastaga peaks nende arvukus kasvama veel 95 000 võrra ehk 50 protsenti. Suurima eluaseme hinnatõusu tegid 2012. aastal Jakarta ja Bali. Nendes Indoneesia linnades kasvasid eluaseme hinnad vastavalt 38 ja 20 protsenti.

TRAHV

Microsofti trahviti 561 miljoni euroga

Euroopa Liidu regulaatorid trahvisid Microsofti 561 miljoni euroga, kuna ettevõtte rikkus veebilehitsejate kokkuleppe tingimusi, mis lubas kliendil valida teisi veebilehitsejaid lisaks Internet Explorerile, vahendas Bloomberg.

Eilne trahv, mis moodustab ühe protsendi kompanii 2012. aasta käibest, viib Microsoftile ELilt sel aastakümnel esitatud koguarve suuruse 2,24 miljardile eurole.

Maailma suurim tarkvarakirjutaja nõustus 2009. aastal pakkuma rivaalide lehitsejatele ligipääsu osana kokkuleppes, et parandada suhteid ELi regulaatoritega. Mullu juulis teatas ettevõtte, et nad avastasid, et umbes 28 miljonit kasutajat ei saanud Windows 7 Service Pack 1 sellist valikut. See mõjutas umbes kümnet protsenti arvutitest, kuhu see versioon installeeriti.

LANGEJAD**CRH**

16,90 EUR

-3,43%**France Telecom**

7,59 EUR

-2,99%**Comptel**

0,39 EUR

-2,50%**O'Key Group GDR**

11,64 USD

-2,18%**eBay**

11,64 USD

-2,03%**Microsoft**

27,89 USD

-1,62%

USA tehaste tellimused kahanesid 2% jaanuaris, kuna kaitsetööstus vedas tulemust alla. USA aktsiaturgu see ei mõjendanud.

ÄRIPÄEVA KOOLITUS**20. märtsil**

AJAKIRJANDUSEGA SUHTLEMISE OSKUSED

Kuidas oma igapäevatöid avalikkusele ajakirjanduses esitleda?

Eesti ärimahe uued tõelised sõbrad on ajakirjanik ja ajakirjandus!

Koolitaja on **MAARJA LÖHMUS**

Täpsemat kava vaata aadressil **www.koolitus.aripaev.ee**

Koolituse hind on 349 eurot (km-ga 418,8 eurot). Info ja registreerimine aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või telefonil 667 0100.

UUS!**Äripäev**